

MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**

Etelä-Pohjanmaan
virkistysalue-
selvitys

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

Etelä-Pohjanmaan virkistysalue selvitys, B:103 2022

ISBN: 978-951-766-432-5, ISSN: 2670-2266

www.epliitto.fi

1 Sisällys

1. Virkistys ja maankäytön suunnittelu	5
1.1 Virkistys maakuntakaavoituksessa	5
1.2 Virkistys Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa	7
2. Selvityksen tavoitteet ja menetelmät	8
2.1 Kuntakysely	9
2.2 Asukaskysely	10
2.3 Muut selvitysmenetelmät	11
3. Etelä-Pohjanmaan virkistysalueiden ja ulkoilureittien nykytila	12
3.1 Asukaskyselyn tulokset	14
3.2 Maakuntakaavaan merkittyjen virkistysalueiden nykytila	16
3.2.1 V-1-virkistysalueiden nykytila	18
3.2.2 V-2-virkistysalueiden nykytila	26
3.3 Maakuntakaavaan merkittyjen virkistyskohteiden nykytila	29
3.4 Maakuntakaavaan merkittyjen ohjeellisten ulkoilureittien nykytila ..	35
3.5 Kuntien ehdottamat uudet virkistysalueet, -kohteet ja ulkoilureitit ..	41
3.6 Pyöräilyreitit	47
3.7 Melontareitit	48
4 Virkistys Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa	51

Johdanto

Virkistysalueet ja -kohteet ovat osa laadukasta ja viihtyisää elinympäristöä. Metsäntutkimuslaitoksen vuonna 2010 julkaisemien tilastojen mukaan Etelä-Pohjanmaan asukkaat ulkoilevat keskimäärin 155 kertaa vuodessa, ja yli puolet ulkoilukerroista sijoittuu kävelyetäisyydelle. Etelä-Pohjanmaalla asukkaiden lähietäisyydellä sijaitsevien virkistysalueiden merkitystä kuvastaa se, että maakuntamme asukkaat tekivät vuonna 2010 Suomessa vähiten luontomatkoja esimerkiksi kansallispuistoihin, Lappiin tai vapaa-ajan asunnolle (30,1 % väestöstä, koko maan keskiarvo 42,6 %).

Vuoden 2020 Luonnon virkistyskäytön valtakunnallisessa inventoinnissa (LVVI) ei havaittu merkittäviä maantieteellisiä eroavaisuuksia suomalaisten ulkoiluun osallistumisessa (Luke & Tilastokeskus). Tutkimuksessa havaittiin kuitenkin suomalaisten ulkoilutottumuksissa mm. retkeilyn eli pitempien päiväretkien (osallistumisosuus v. 2020 37 % vastaajista, v. 2010 27 % vastaajista) ja yöpymisen sisältävän patikoinnin (v. 2020 12 % vastaajista, v. 2010 10 % vastaajista) suosion kasvaneen aikaisempiin vuosikymmeniin verrattuna. Myös uudet ulkoiluaktiviteetit ovat saaneet jalansijaa suomalaisten keskuudessa viimeisen vuosikymmenen aikana. Esimerkkeinä uusista ulkoiluaktiviteeteista ovat frisbee-golf ja SUP-lautailu, joita tarkasteltiin ensimmäisen kerran myös uusimmassa LVVI-tutkimuksessa.

Vuoden 2020 keväästä lähtien suomalaistenkin arkea sävyttänyt koronapandemia on kasvattanut lähiluonnon ja lähivirkistysmahdollisuuksien merkitystä vielä aiempaakin suuremmaksi. Suomalaisten arvostus luontoa kohtaan onkin kasvanut pandemian aikana (Luonnon virkistyskäyttö 2020, Luke).

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maankäytön suunnittelussa on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien, laadukkaiden ja hyvin tavoitettavien alueiden riittävydestä sekä virkistysyhteyksien jatkuvuudesta. Maakuntakaavoituksella edistetään tavoitteiden toteutumista.

Etelä-Pohjanmaan virkistysalueselvitys on laadittu vuosina 2020–2022 taustaselvitykseksi Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavan uudistusta varten. Edellisen kerran virkistysalueita ja ulkoilureittejä on kartoitettu maakunnallisella tasolla 2000-luvun alussa. Selvityksen tavoitteena on luoda ajantasainen kokonaiskäsitys Etelä-Pohjanmaan tärkeimmistä virkistysalueista ja ulkoilureiteistä, niiden sijoittumisesta, saavutettavuudesta ja palvelutasosta. Selvityksen päätavoitteena on 20 vuoden tauon jälkeen muodostaa kokonaiskuva

maakunnan tärkeimmistä virkistysalueista ja -reiteistä tulevan maakuntakaavoituksen tueksi.

Selvityksen tuloksia hyödynnetään kokonaismaakuntakaavan uudistuksessa, jonka osana myös virkistykseen liittyvät kaavamerkinnät ja suunnittelumääräykset päivitetään kokonaisuudessaan.

1. Virkistys ja maankäytön suunnittelu

Luonnon virkistyskäyttö tarkoittaa vapaa-ajalla tapahtuvaa oleskelua ja liikkumista luonnossa virkistäytymistarkoituksessa. Erilaisia virkistyskäytön muotoja ovat esimerkiksi kävely ja retkeily, pyöräily, hiihtäminen, uiminen, melominen, marjastaminen, sienestäminen ja luonnossa liikkuminen erilaisin apuvälinein, kuten pyörätuolilla.

Suomessa laajat jokamiehenoikeudet tarjoavat kaikille mahdollisuuksia virkistäytyä luonnonympäristössä myös ilman siihen erikseen varattuja rakenteita. Kuntien ja alueiden sekä muiden toimijoiden suunnittelemat ja toteuttamat virkistysalueet ja ulkoilureitit ovat kuitenkin tärkeitä yhteiskunnan tarjoamia palveluita. Ne varmistavat osaltaan, että asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja viihtyvyyden kannalta merkittävät luonnon virkistyskäyttömahdollisuudet ovat saavutettavia ja palvelutasoltaan riittäviä.

Virkistysalueiden ja -mahdollisuuksien riittävyyteen ja saavutettavuuteen kiinnitetään huomiota myös valtakunnallisessa maankäytön ohjauksessa.

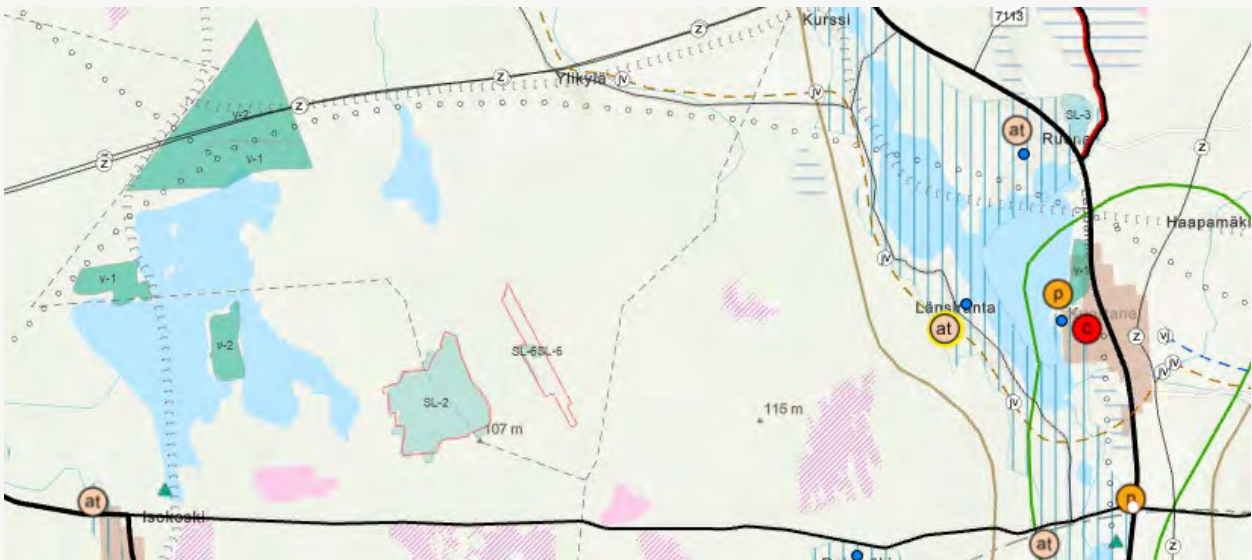
- ▶ Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maankäytön suunnittelussa on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien, laadukkaiden ja hyvin tavoitettavien alueiden riittävyydestä sekä virkistysyhteyksien jatkuvuudesta.
- ▶ Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavaa, yleiskaavaa ja asemakaavaa laadittaessa on huolehdittava virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyydestä.

1.1 Virkistys maakuntakaavoituksessa

Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus on alueidenkäytön teema, johon maakuntakaavalla on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan otettava kantaa. Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet huomioidaan maakunnan alueidenkäytön suunnittelussa muiden teemojen ohella eri maankäytön muotoja yhteensovittaen. Eri maakunnissa luonnon virkistyskäyttö näyttäytyy

maakuntakaavoissa melko yhteneväisin kaavamerkinnoin, kuten virkistyskäytölle varattujen alueiden ja kohteiden sekä ulkoilureittien muodossa.

Tyypillisiä reittimerkintöjä eri maakuntakaavoissa ovat esimerkiksi ulkoilu-, pyöräily- ja melontareitit. Aluevarausmerkinnöissä saattavat painottua virkistysten lisäksi esimerkiksi matkailu- tai maa- ja metsätalousnäkökulmat. Suunnittelumääräykset vaihtelevat esimerkiksi siltä osin, onko virkistysalueeksi osoitetulla alueella voimassa rakentamisrajoitus vai ei.

Kuva 1. Virkistykseen liittyviä merkintöjä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa ovat muun muassa virkistysalueet (V-1 ja V-2-alueet) sekä virkistyskohteet.

1.2 Virkistys Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet ja -kohteet sekä ohjeelliset ulkoilureitit on merkitty Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavaan, joka on vahvistettu vuonna 2005. Virkistykseen liittyvät kaavamerkinnät perustuvat seutukaavaan vuodelta 1995 sekä 2000-luvun alussa tehtyihin virkistysalueita koskeviin selvityksiin sekä hankkeisiin.

Virkistysmerkinnät Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa:

- ▶ Virkistyskeskus (V-1) – aluemarkinta, 22 kpl
- ▶ Lähiulkoiluun ja retkeilyyn varattu virkistysalue (V-2)¹ – aluemarkinta, 9 kpl
- ▶ Virkistys-/matkailukohde – kohdemarkinta, 56 kpl
- ▶ Ohjeellinen ulkoilureitti – viivamarkinta, 59 kpl

¹ = Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus

Muut virkistykseen liittyvät merkinnät:

- ▶ Moottoriurheilurata – kohdemarkinta, 10 kpl
- ▶ Moottorikelkkailun runkoreitti – viivamarkinta, 25 kpl
- ▶ Matkailun vetovoima-alue – aluemarkinta, 10 kpl
- ▶ Veneväylä – viivamarkinta, 2 kpl
- ▶ Venepaikka – kohdemarkinta, 6 kpl

Vuoden 2021 alussa Isonkyrön kunta liittyi Etelä-Pohjanmaan maakuntaan. Isonkyrön kunnassa on voimassa Pohjanmaan maakuntakaava 2040, jossa virkistykseen liittyviä kaavamerkintöjä ovat mm. virkistysalueet ja -kohteet, toteutetut ja ohjeelliset ulkoilureitit sekä pyöräretkeily- ja melontareitit.

Isonkyrön alueelle Pohjanmaan maakuntakaava 2040:ssa sijoittuu esimerkiksi toteutettuja ja ohjeellisia ulkoilureittejä, virkistysalueita- ja kohteita sekä valtakunnallinen/maakunnallinen pyörämatkailureitti.

Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan voimassa olevat maakuntakaavat kohtaavat virkistysteeman osalta Isonkyrön Orisbergissä, jossa sijaitseva Kotilammen tekojärvi sijoittuu osin Isonkyrön ja osin Seinäjoen puolelle. Järven länsireunalle sijoittuu Pohjanmaan maakuntakaavaan merkitty virkistysalue sisältäen mm. uimarannan ja Orisbergin historiallisen kirkon alueen. Tekojärven kaakkoispuolelle puolestaan sijoittuu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan virkistyskohde osoittaen Seinäjoen kaupungin puolella olevan laavun ja luontopolun.

Kuva 2. Isonkyrön ja Seinäjoen rajalle sijoittuva Kotilammen tekojärvi, jonka rannalle sijoittuu virkistysmerkitä niin Pohjanmaan kuin Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Kuva: Susanna Anttila

2. Selvityksen tavoitteet ja menetelmät

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti marraskuussa 2021 käynnistää maakuntakaavan uudistamisen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavoituksessa on seuraavaksi tarve kokonaisuuden tarkastelulle eli kaikki teemat yhdistävälle, uudelle kokonaismaakuntakaavalle. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan valmistelun tulee perustua sellaisiin selvityksiin ja tutkimuksiin, joiden pohjalta on mahdollista arvioida kaavan merkittäviä vaikutuksia koko kaavaa koskevat alueella.

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti merkittäviä virkistysalueita ja ulkoilureittejä on kartoitettu viimeksi noin 20 vuotta sitten edellisen kokonaismaakuntakaavan laadinnan aikaan. Ryhdyttäessä laatimaan uutta kokonaismaakuntakaavaa on ollut perusteltua päivittää tiedot Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti merkittävien virkistysalueiden ja ulkoilureittien nykytilasta. Selvityksessä keskitytään erityisesti ulkoiluun ja retkeilyyn liittyvien virkistysalueiden ja -kohteiden sekä reittien nykytilan kartoitukseen.

Virkistysalueselvityksessä on hyödynnetty lukuisia eri tietolähteitä, kyselyitä ja joissakin tapauksissa myös maastokäyntejä. Vaikka Etelä-Pohjanmaan virkistysalueita ja ulkoilureittejä ei ole koottu kattavasti esimerkiksi kartalle tai nettipalveluun, on parhaan saatavilla olevan tiedon pohjalta muodostettu tietopohja virkistysalueiden ja -reittien nykytilanteesta sekä kehittämissuunnitelmista virkistykseen liittyvien maakuntakaavaratkaisujen pohjaksi.

Kyselyistä ja eri tietolähteistä kerätyn aineiston pohjalta maakuntakaavaan merkatut virkistysalueet, -kohteet ja reitit on arvioitu joko maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviin sekä reittien osalta toteutuneisiin ja toteutumattomiin sekä reitteihin, jotka ovat toteutuneet joko osittain tai joilla on potentiaalia toteutua tulevaisuudessa. Selvityksessä käytetystä prosessista on havainnollistava kuva liitteessä 1.

2.1 Kuntakysely

Maaliskuussa 2020 Etelä-Pohjanmaan kuntien kaavoituksesta sekä liikunta- ja vapaa-ajan toiminnoista vastaaville tahoille toteutettiin kysely koskien kuntien virkistysalueita ja ulkoilureittejä. Kyselymenetelmänä olivat kuntakohtaiset lomakkeet, joihin oli täytetty valmiiksi tiedot kunnan alueella sijaitsevien maakuntakaavan mukaisten virkistysalueiden, -kohteiden ja -reittien nimistä ja kaavamerkinnoistä. Vastaajia pyydettiin täyttämään lomakkeelle kohteiden ajantasaiset tiedot esimerkiksi maanomistusolosuhteista, alueiden, reittien ja kohteiden toteutuneisuudesta ja käytettävyydestä, palvelutasosta ja ylläpitäjästä. Lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kunkin alueen, kohteen tai reitin virkistyskäytöllistä merkittävyyttä maakunnallisella tasolla. Kuntakyselyssä vastaajan oli mahdollista ehdottaa maakuntakaavaan lisättäväksi myös sellaisia kunnan alueella sijaitsevia virkistysalueita, -kohteita tai reittejä, jotka vastaaja arvioi vähintään maakunnallisesti merkittäviksi ja jotka tällä hetkellä puuttuvat maakuntakaavasta.

Kyselyn lisäksi kunnilta pyydettiin täydennysehdotuksia uusiksi virkistysalueiksi, -kohteiksi ja -reiteiksi uudelleen vuoden 2022 keväällä ja alkukesällä käydyissä maakuntakaavan kuntaneuvotteluissa. Kuntaneuvotteluissa esiin nousseita vielä voimassa olevan maakuntakaavan ja mahdollisesti uudesta kaavasta poistuvia merkintäkohteita arvioidaan selvityksen lisäksi vielä erikseen ennen kaavaluonnoksen valmistelua.

Alue- ja kohdetietoja koostavan lomakekyselyn lisäksi kuntien edustajia pyydettiin vastaamaan kunnan virkistysalueita yleisemmin käsittelevään nettikyselyyn. Vastaajia pyydettiin arvioimaan kunnan virkistyskohteiden palvelutasoa ja saavutettavuutta, virkistysmahdollisuuksien riittävyttä suhteessa niiden kysyntään sekä kertomaan kunnan tärkeimmistä virkistysalueista ja ulkoilureitteistä koskevista kehittämistoimista.

Jokaiselta Etelä-Pohjanmaan kunnalta saatiin vastaukset vähintään kyselyvastauksien tai lomakkeelle täydennettyjen tietojen muodossa. Evijärveltä vastaukset saatiin ainoastaan nettikyselyyn. Ilmajoelta ei puolestaan vastattu nettikyselyyn, mutta kysytyjä asioita avattiin lomakkeen ja sen ohessa toimitettujen liitteiden yhteydessä.

Kaiken kaikkiaan nettikyselyyn saatiin 19 vastausta. Kauhavalta ja Kurikasta kyselyyn saatiin omat vastaukset sekä kaavoituksesta että liikuntatoimesta, ja Alajärven ja Soinin osalta vastauksien yhteydessä mainittiin, että ne on laadittu yhteistyössä kunnan kaavoituksen/teknisen toimen ja liikuntatoimen kesken. Muiden kuntien osalta vastaajista kuusi edusti liikunta- ja/tai vapaa-ajantoimea (Evijärvi, Isojoki, Kuortane, Lapua, Vimpeli, Ähtäri) ja kuusi kaavoitusta/teknistä puolta (Alavus, Karijoki, Kauhajoki, Lappajärvi, Seinäjoki ja Teuva). Lomakkeet oli täydennetty pääosin samojen tahojen toimesta kuin kyselyvastauksetkin. Lapuan ja Seinäjoen osalta lomakkeen tietojen täydentämiseen osallistuttiin myös kiinteistö- ja puistopuolelta.

2.2 Asukaskysely

Kesäkuussa 2021 eteläpohjalaisilla oli mahdollisuus kertoa heille tärkeimmistä Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevista virkistysalueista ja ulkoilureiteistä Etelä-Pohjanmaan liiton toteuttamassa nettikyselyssä. Vastaajat saivat merkitä heille mieluisimmat ja tärkeimmät virkistysalueet ja reitit myös kartalle. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä virkistysalueita ja ulkoilureitteistä koskevia kokemuksia, mielipiteitä ja kehittämisehdotuksia suoraan niiden käyttäjiltä. Verkkokyselyssä oli

lisäksi mahdollisuus kertoa toiveita mahdollisista uusista virkistysalueista ja ulkoilureiteistä.

Kysely oli avoinna noin kuukauden ajan ja sitä markkinoitiin muun muassa sosiaalisessa mediassa niin liiton omilla kuin myös Etelä-Pohjanmaan kuntien some-kanavilla. Kysely toteutettiin Maptionnaire-ohjelmalla, joka mahdollisti perinteisten tekstimuotoisten kyselyvastausten lisäksi myös kartalle merkityt vastaukset.

Kyselyssä kaikkia vastaajia pyydettiin kertomaan perustietoinaan ikä sekä asuinpaikka kuntatasolla. Vastaajilta tiedusteltiin miten usein he keskimäärin liikkuvat Etelä-Pohjanmaan virkistysalueilla ja ulkoilureiteillä, millä tavoin he useimmiten näillä alueilla liikkuvat, mitä he mieluiten virkistysalueilla ja ulkoilureiteillä tekevät sekä mitä palveluita arvostavat näillä alueilla eniten.

Ensimmäisessä karttaosiossa vastaajat saivat merkitä kartalle ne virkistysalueet ja ulkoilureitit, joilla he vierailevat useimmiten ja/tai jotka ovat heille tärkeimpiä. Karttamerkinnän yhteydessä vastaajat saivat kertoa tarkemmin siitä, miksi vierailevat alueella tai reitillä sekä niistä asioista, jotka tekevät alueesta tai reitistä heille tärkeän. Vastauksen yhteydessä oli mahdollista esittää myös aluetta tai reittiä koskevia kehittämistoimenpiteitä.

Toisessa karttaosiossa vastaajat saivat merkitä kartalle sellaisia paikkoja, joihin he toivovat uusia virkistysalueita tai ulkoilureittejä. Merkinnän yhteydessä vastaajilta kysyttiin myös perusteluja sille, miksi he toivovat uutta virkistyskohdetta juuri kyseiselle paikalle.

Kyselyn lopuksi vastaajien oli mahdollista kirjoittaa yleisiä virkistysalueisiin ja ulkoilureitteihin liittyviä huomioita ja terveisiä. Kyselyn yhtenä tavoitteena oli kerätä Etelä-Pohjanmaan kunnille tietoa omilla alueillaan sijaitsevista virkistysalueista ja ulkoilureiteistä sekä näiden käyttäjistä. Vastausaineisto toimitettiin kyselyn päätyttyä myös alueen kuntien hyödynnettäväksi.

2.3 Muut selvitysmenetelmät

Etelä-Pohjanmaan virkistysalueita ja ulkoilureittejä koskevia tietoja ei ole koottu yhteen alueellisesti, vaan tiedot maakunnan virkistys- ja ulkoilumahdollisuuksista löytyvät hajautetusti esimerkiksi kuntien nettisivuilta sekä Leader-ryhmien kokoamilta alueellisilta kohdesivustoilta. Selvityksen aikana tietoa maakunnan virkistysalueista ja ulkoilureiteistä koottiinkin eri tietolähteistä tutkien niin kuntien,

yhdistysten kuin alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden verkkosivustoja karttoineen.

Muutamissa tapauksissa tietoa alueiden nykytilasta hankittiin myös käymällä paikan päällä virkistysalueella ja/tai keskustelemalla alueiden nykytilasta ja tulevaisuudesta kuntien viranhaltijoiden kanssa.

3. Etelä-Pohjanmaan virkistysalueiden ja ulkoilureittien nykytila

Virkistysalueselvityksen keskeisenä tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva Etelä-Pohjanmaan virkistysalueiden ja ulkoilureittien nykytilasta. Selvityksessä arvioitiin voimassa olevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan merkittyjen virkistysalueiden, -kohteiden ja ulkoilureittien nykytilaa sekä tutkittiin lisäksi sellaisia kohteita, joita alueen kunnat olivat tuoneet esiin potentiaalisesti maakunnallisesti merkittävinä uusina maakuntakaavaan lisättävinä virkistysalueina, -kohteina tai ulkoilureitteinä. Selvityksen aikana huomioitiin myös muut mahdollisesti esille tulleet virkistysalueet ja ulkoilureitit, joilla voisi olla maakunnallista merkittävyyttä.

Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan kirjatuihin suunnitteluperiaatteista on strategisuus, jonka myötä maakuntakaavan uudistuksessa keskitytään maakunnallisesti merkittäviin kokonaisuuksiin ja kohteisiin. Strategisuuden suunnitteluperiaatteen johdosta voimassa olevaan maakuntakaavaan merkittyjen virkistys- ja matkailukohteiden nykytilaa arvioitaessa kiinnitettiin erityistä huomiota niiden virkistyskäyttöön merkittävyyteen ja palvelutasoon koko maakunnan näkökulmasta, mutta huolehtien kuitenkin virkistysalueiden riittävydestä eri puolilla Etelä-Pohjanmaata. Virkistyskäytöllä ja -palveluilla tarkoitetaan tässä selvityksessä ulkoiluun ja luonnossa liikkumiseen liittyviä palveluita ja rakenteita.

Selvityksessä Etelä-Pohjanmaan virkistysalueiden ja ulkoilureittien nykytilaa arvioitiin kunta- ja asukaskyselyn lisäksi pääasiassa erilaisten verkkosivustojen kautta. Esimerkiksi kaikilla Etelä-Pohjanmaan kunnilla on verkkosivuillaan oma osio liikunta- ja ulkoilupalveluiden kuvaukseen, sisältäen tietoa esimerkiksi kunnan alueella sijaitsevista ulkoilureiteistä, uimarannoista ja laavuista. Jyväskylän yliopiston ylläpitämässä julkisten liikuntapaikkojen LIPAS-tietopalvelussa oli syyskuussa 2021 yhteensä 726 Etelä-Pohjanmaan alueelle

merkittyä ulkoiluun ja virkistykseen liittyvää kohdemarkintää, kuten kuntoratoja, retkeilyreittejä, latuja, laavuja ja uimarantoja. Tiedot vaihtelivat kuitenkin runsaasti kuntien kesken ja osassa kuntia ne olivat selvästi puutteellisia. LIPAS-tietopalvelu antaa kuitenkin joidenkin kuntien osalta kattavan käsityksen kunnan alueella tarjolla olevista virkistys- ja ulkoilumahdollisuuksista.

Muita keskeisiä selvityksessä hyödynnettyjä verkkosivustoja olivat esimerkiksi retkikartta.fi, retkipaikka.fi, luontoon.fi, visitsuupohja.fi, elämysliikunta.fi, outdoorsetelapohjanmaa.wordpress.com, visitlakeus.fi, intolinkki.net ja loytoretketblog.com. Näillä sivustoilla on runsaasti erilaisia esittelyitä maakunnan virkistysalueista ja ulkoilureiteistä. Erityisesti alueen LEADER-ryhmien ylläpitämiltä luonto- ja retkikohteita esitteleviltä sivustoilta löytyy monipuolista tietoa maakunnan virkistyspalveluista ja ulkoilureiteistä.

Maailmanlaajuinen vuoden 2020 alussa alkanut koronapandemia on merkittävästi lisännyt suomalaisten ulkoiluintoa ja luonnossa virkistäytymistä. Osoituksena tästä Metsähallituksen kansallispuistojen kävijämäärä nousi 25 % vuodesta 2019 vuoteen 2021, ja esimerkiksi Kauhajoen ja Isojoen rajalla sijaitsevan Lauhanvuoren kansallispuiston kävijämäärä nousi samalla ajanjaksolla Metsähallituksen kävijätilastojen mukaan jopa yli 56 % noin 22 700 käyntimäärään.

Ympäristöministeriö reagoi virkistys- ja ulkoilualueiden kasvaneeseen käyttöpaineeseen kohdentamalla alkuvuonna 2021 yhteensä 9,6 miljoonaa euroa kuntien lähivirkistysalueiden kehittämiseen. Etelä-Pohjanmaalla rahoitusta sai yhteensä 9 kuntaa ja hankkeiden saama tuki oli yhteensä lähes 400 000 euroa.

Etelä-Pohjanmaan virkistys- ja ulkoilupalveluita on viime vuosina muutoinkin kehitetty niin kuntien kuin esimerkiksi yhdistysten toimesta. Maakunnassa toimii lukuisia yhdistyksiä, jotka kehittävät ja ylläpitävät esimerkiksi ulkoilureittejä ja niiden varrella sijaitsevia palveluita, kuten laavuja sekä opasteita.

Kuva 3. Uusimpia Etelä-Pohjanmaan virkistysalueita edustaa Evijärven Uittomiehenlenkki, joka on valmistunut kesällä 2020 Evijärven kunnan, maanomistajien ja talkoolaisten yhteistyönä. Kuva: Susanna Anttila

Eräs viime vuosien ulkoiluilmioista ovat kuntoportaat, joita on myös Etelä-Pohjanmaalla rakennettu useille eri virkistys- ja ulkoilualueille, kuten Seinäjoen Jouppilanvuorelle, Vimpelin Lakeaharjulle ja Kurikan Kiuaskalliolle. Toisena viime vuosien kehittämiskohteena ovat olleet esteettömät ulkoilu- ja luontopolut, joita on kehitetty eri puolille maakuntaa, esimerkiksi Vimpelin Vieresniemeen, Seinäjoen ja Ilmajoen väliselle elämysliikuntareitistölle sekä Haaruksen retkeilyreitistölle Kauhavan Alahärmään. Kuntoportaat ja esteettömät ulkoilureitit ovat esimerkkejä virkistys- ja ulkoilualueiden palveluista, jotka monipuolistavat ja täydentävät eri käyttäjäryhmien virkistysmahdollisuuksia suhteessa perinteisiin jokamiehenoikeuksiin.

3.1 Asukaskyselyn tulokset

Virkistysalueselvityksen osana toteutettu asukaskysely keräsi kiitettävästi huomiota ja vastauksia saapui yhteensä 412 kpl. Kyselyn tuloksena kertyi merkittävästi tietoa maakunnan virkistysalueista ja ulkoilureiteista.

Eniten kyselyvastauksia saatiin Seinäjoelta (168 kpl) ja vähiten Isojoelta, Kuortaneelta, Lappajärveltä ja Soinista (3 kpl kustakin). Vastaajista 33 asui Etelä-Pohjanmaan ulkopuolella. Suurimmat kyselyyn vastanneet ikäryhmät olivat 31–40-vuotiaat sekä 41–50-vuotiaat. Kumpaakin ikäryhmää edusti 27 % vastaajista.

Kysyttäessä miten usein vastaajat liikkuvat Etelä-Pohjanmaan virkistysalueilla ja ulkoilureiteillä, yleisin vastaus oli viikoittain (134 kpl).

Vastaajat merkitsivät yhteensä 732 karttavastausta merkitsemään virkistysalueita ja ulkoilureittejä, joilla he useimmiten ja mieluiten liikkuvat. Kaikkein eniten merkintöjä keräsivät Seinäjoen Joupiskan ja Kyrkösjärven alueen virkistysalueet ja ulkoilureitit. Muita runsaasti karttamerkintöjä keränneitä alueita olivat esimerkiksi Seinäjoen Paukaneva, Lapuan Simpsiö, Seinäjoen ja Kurikan välinen Ilkan polku, Pohjanmaan Lapiksikin kutsuttu Alajärven Valkealammen alue, Teuvan Parra ja siihen kytkeytyvät reitistöt sekä Suupohjassa sijaitsevat Lauhanvuoren sekä Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistot. Suosituimpia alueita kuvaavia karttavastauksia täydentäneet kuvailut olivat monipuolisia ja sisälsivät runsaasti niin kehuja kuin kehittämisehdotuksia.

Kuva 4. Asukaskyselyssä Seinäjoen Paukaneva keräsi runsaasti merkintöjä. Alueella osa ulkoilureiteistä on esteettömiä tarjoten ulkoilumahdollisuuksia esimerkiksi lastenvaunujen kanssa. Kuva: Susanna Anttila

Kyselyssä vastaajat merkitsivät kartalle yhteensä 107 paikkaa, johon toivottiin uutta virkistysaluetta tai ulkoilureittiä. Eniten uusia virkistysmahdollisuuksia toivottiin Seinäjoen alueelle sekä Seinäjoen ja Lapuan rajalla sijaitsevan Hirvijärven ympäristöön. Myös esimerkiksi Kurikan keskustaaajaman ympäristöön merkittiin useita toiveita uusista ulkoilualueista ja -reiteistä.

Kaikkiaan toiveita kertyi lähes jokaisen kunnan alueelle. Yleisesti ottaen toiveita oli perusteltu varsin kattavasti ja ehdotukset olivat paikoin yksityiskohtaisiakin sisältäen valmiita ehdotuksia esimerkiksi reiteistä ja palveluista.

Kyselyn yleisten terveisten osiossa Etelä-Pohjanmaan ulkoilumahdollisuudet keräsivät kehuja ja kiitoksia, mutta kehitettävääkin löytyi. Yksi yleisimmistä toiveista oli, että tieto kaikista maakunnan virkistysalueista ja ulkoilureiteistä löytyisi yhdestä paikasta, esimerkiksi karttapalvelusta tai nettisivustolta. Kuntien myös toivottiin tekevän nykyistä enemmän yhteistyötä reittien suunnittelussa, perustamisessa ja huoltamisessa. Ulkoilureittejä, erityisesti pitkiä kuntarajat ylittäviä reittejä toivottiin lisää, mutta samalla korostettiin nykyisten reitistöjen ja alueiden kunnossapitoa sekä riittäviä opasteita ja tiedotusta.

Vastauksissa korostui viime aikoina suureen suosioon noussut maastopyöräily. Iso osa kommentoijista toivoi maastopyöräilyä varten uusia opastettuja, eri tasoisia ja riittävän pitkiä reittejä. Samanaikaisesti osa vastaajista moitti maastopyöräilijöiden häiritsevän kävelijöitä ja retkeilijöitä sekä pyöräilyn heikentävän patikointireittien kuntoa. Kyselyn tulokset osoittavat, että maastopyöräilystä on tullut uusi vakiintunut ja suosittu ulkoilumuoto, joka on huomioitava ulkoilualueiden rakentamisessa ja ylläpidossa.

3.2 Maakuntakaavaan merkittyjen virkistysalueiden nykytila

Etelä-Pohjanmaan voimassa olevaan maakuntakaavaan on merkitty yhteensä 31 virkistysaluetta. Näistä 22 kpl on merkintätyypiltään ns. virkistyskeskuksia (V-1-alueet) ja 9 kpl on lähiulkoiluun ja retkeilyyn tarkoitettuja virkistysalueita (V-2), joilla on voimassa maankäyttö- ja rakentamislain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Virkistysalueiden nykytilaa arvioitiin selvityksessä kunta- ja asukaskyselyn, muun tiedonkeruun sekä joissakin tapauksissa maastokäyntien avulla.

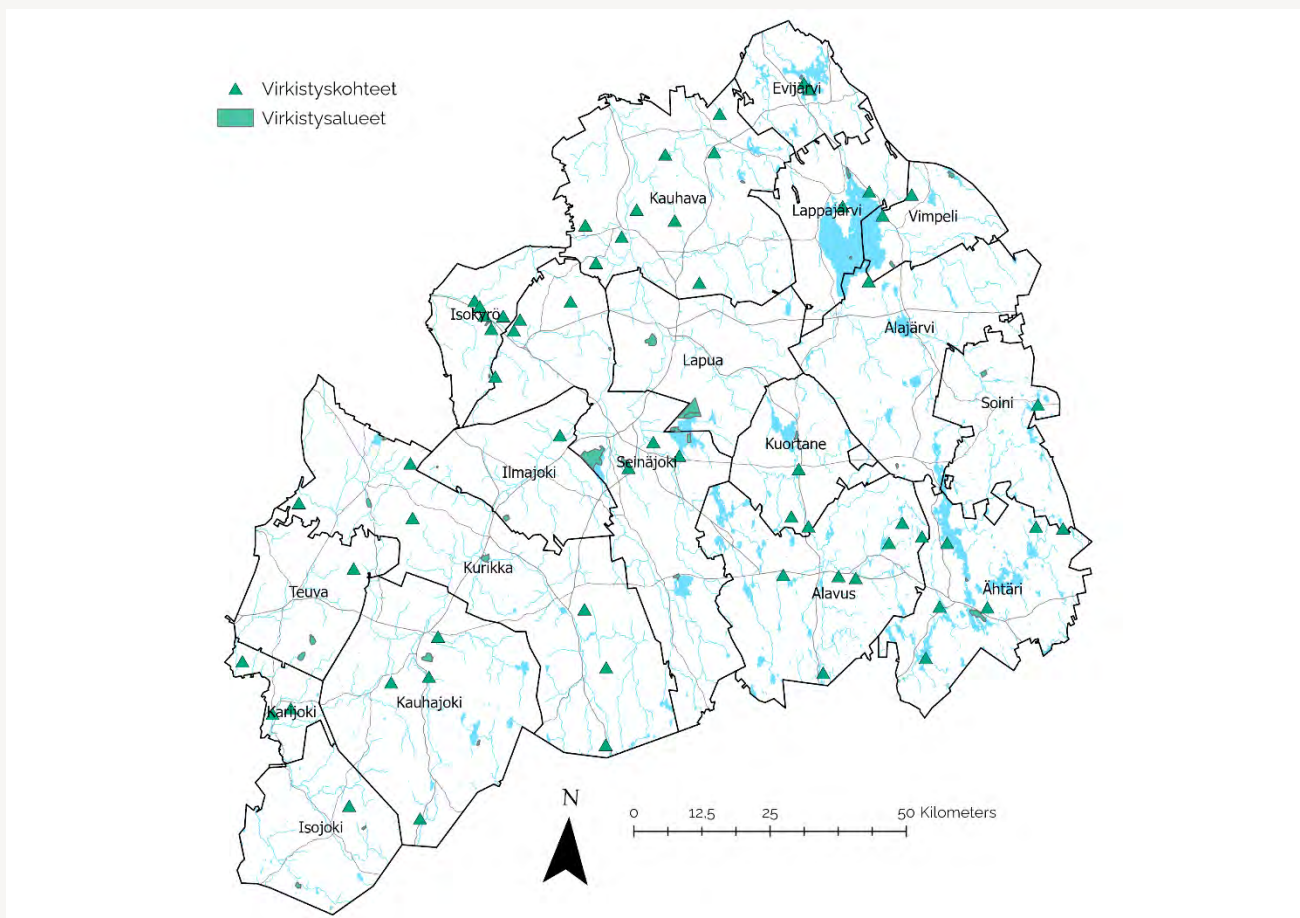
Virkistysalueiden osalta selvityksen kohteena olivat niiden nykyinen palvelutaso ja ylläpito sekä mahdolliset tiedossa olevat kehittämissuunnitelmat. Selvityksessä huomio kohdistui lähinnä ulkoiluun ja luonnossa liikkumiseen liittyviin virkistyspalveluihin ja -rakenteisiin. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, miten alue kytkeytyy muihin virkistysrakenteisiin sekä miten alue näyttäytyi asukaskyselyn tuloksissa. Selvityksen tavoitteena oli arvioida kunkin virkistysalueen merkittävyyttä asteikolla paikallinen-maakunnallinen.

Paikallisesti merkittäviksi arvioitiin esimerkiksi sellaiset virkistysalueet, joiden virkistyspalvelutarjonta on tällä hetkellä vähäistä tai ne alueet, jotka ovat kooltaan pienialaisia tai heikommin saavutettavia. Jos tiedossa ei ollut alueelle kohdistuvia kehittämissuunnitelmia, alueen merkitys paikallisena virkistysalueena korostui.

Maakunnallisesti merkittäviksi arvioitiin ensisijaisesti kohteet, joiden virkistyspalvelutarjonta on monipuolista ja kaikille avointa. Kohteiden maakunnallista merkittävyyttä arvioitiin myös yhdessä kuntien kanssa esimerkiksi maakuntakaavan kuntaneuvotteluiden yhteydessä.

Virkistysmerkintöjen merkittävyyden arvioinnissa käytetyt kriteerit:

- ▶ Monipuolinen virkistystarjonta
- ▶ Avoin kaikille / maksuton
- ▶ Hyvä käyttöaste
- ▶ Saavutettavuus
- ▶ Kehittämissuunnitelmat
- ▶ Kytkeytyneisyys toisiin virkistysalueisiin ja -kohteisiin ulkoilureittien avulla
- ▶ Ulkoilureittien merkittävyyttä määritteli lisäksi reitin pituus

Kuva 5. Etelä-Pohjanmaan voimassa olevaan kokonaismaakuntakaavaan merkityt virkistysalueet sekä virkistys- ja matkailukohteet. Kartassa on mukana myös Etelä-Pohjanmaahan liittyneen Isonkyrön virkistysalueet ja -kohteet, jotka ovat osa Pohjanmaan maakuntakaavaa.

3.2.1 V-1-virkistysalueiden nykytila

Voimassa olevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan on merkitty yhteensä 22 virkistysaluetta, jotka ovat merkintätyyppiltään V-1-alueita. Vuonna 2005 vahvistetun kokonaismaakuntakaavan kaavaselostuksen mukaan "Alue on tarkoitettu virkistys- ja matkailutoiminnan solmupisteeksi, jonne voidaan sijoittaa tarkoitusta tukevia rakennuksia ja rakenteita." V-1-alueiksi merkityt ns. virkistyskeskukset ovat luonteeltaan melko yhteneväisesti erilaista luonnossa tapahtuvaa virkistäytymistä palvelevia alueita. Yleisimpiä palveluita V-1-alueilla ovat esimerkiksi uimarannat ja -paikat, ulkoilureitit, kuntoradat ja ladut, laavut ja tulentekopaikat, frisbeegolf-kentät sekä näkötornit. Osa virkistysalueista kytkeytyy laskettelukeskukseen tai leirintäalueeseen. Virkistyspalveluista uimarannat voidaan jakaa vielä kävijämääriltään eritasoisiiin rantoihin. Jako tehdään kävijämääriltään tavanomaisiin (pieniin yleisiin) uimarantoihin sekä vilkkaampiin ns. yleisiin uimarantoihin eli EU-uimarantoihin, joissa käy Sosiaali- ja

terveysministeriön asetuksen (177/2008) mukaan uimakaudella lämpimän sään aikana vähintään 100 kävijää päivässä. Selvityksen taulukoissa on listattu nämä vilkkaammat uimarannat EU-uimarantoina, sillä merkintä kertoo paikan paremmasta käyttöasteesta verrattuna toisiin uimarantoihin.

Virkistysalueselvityksessä arvioitiin kunkin alueen ulkoiluun ja luonnossa liikkumiseen liittyvien palveluiden tarjontaa ja monipuolisuutta, alueen kytkeytyneisyyttä esimerkiksi ulkoilureitteihin sekä alueen mahdollisia kehittämissuunnitelmia.

Seuraavien sivujen luetteloissa on esitetty tiivistetysti selvityksen lopputulos, jonka perusteella nykyisen maakuntakaavan V-1-alueista 21 kpl on edelleen potentiaalisesti maakunnallisesti merkittäviä virkistysalueita, kun taas alueista 3 kpl arvioitiin vain paikallisesti merkittäväksi esimerkiksi virkistyspalvelutarjontansa osalta. Paikallisesti merkittäviä alueita on tarkoitus pohtia uudelleen eri näkökulmista kaavaluonnoksen valmistelun aikana.

Isonkyrön kunta liittyi Etelä-Pohjanmaan maakuntaan alkuvuodesta 2021, joten Isonkyrön virkistysmerkintöjen uudelleenarvioinnin lähtökohdat ovat Pohjanmaan maakuntakaava 2040:ssä (lainvoimainen 8.1.2022). Seuraavassa V-1-alueita koskevassa taulukossa on merkattu *lla virkistysalueet, jossa Pohjanmaan maakuntakaavan mukaan virkistysaluemerkinnöissä ei ole käytetty merkintäjakoa V-1- ja V-2-alueisiin. Pohjanmaan maakuntakaavassa virkistysaluemerkinnöissä on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Maakuntakaavan V-1-alueet, jotka arvioitiin edelleen maakunnallisesti merkittäviksi virkistysalueiksi

Nimi ja kunta	Palvelutaso ja käytettävyys	Huomiot asukas- kyselyssä	Merkittävyys, kokonaisarvio
Säläisjärvi, Kurikka	EU-uimaranta, talviuintimahdollisuus, frisbeegolf-kenttä, kuntoradat 3,5 ja 8 km, kalastustoimintaa, leirintäalue, beach volley -kenttä.	4 merkintää	Maakunnallinen
Nummijärvi, Kauhajoki	Leirintäaluetta lukuun ottamatta vapaasti käytössä. EU-uimaranta, pururatareitistö, lohenkalastus, leikkikenttä, lentopalloverkko, frisbeegolf-rata. Kytkeytyy ulkoilureitteihin: Kauhajoki-Nummijärvi, Nummijärvi-Karvia.	2 merkintää, toivottu reittiä Nummijärveltä Kurikkaan	Maakunnallinen

Pitkämä, Kurikka	EU-uimaranta, 3 beach volley -kenttää, frisbeegolf-rata, kuntorata, leirintäalue, kahvila-/ravintolatoimintaa, välinevuokrausta, leikkipuisto. Kytkeytyy ulkoilureitteihin: Kauhajoki-Kurikka, Pitkämä-Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi (Ilkan polku).	2 merkintää, järven ympärille toivotaan ulkoilureittia	Maakunnallinen
Hirvijärvi pohjoisosa, Lapua	Kaupungin leirikeskus. Uimaranta vapaassa käytössä leirien ulkopuolella, venepaikkoja. Kaupungilla alueen kaavoitus ja virkistyskäytön kehittämissuunnitelmia käynnissä.	3 merkintää, joista 2 osoittaa toivetta uudesta ulkoilureitistä alueelle	Maakunnallinen
Simpsio, Lapua	Alue on vapaasti ympärivuotisesti käytössä. Eripituisia luontopolkuja, näköalatorni, 4 laavua, frisbeegolf-rata, talviuintipaikka, laskettelukeskus. Kytkeytyy Simpsion Natura 2000-alueeseen.	23 merkintää	Maakunnallinen (harkittava aluerajauksen laajentamista)
Valkealampi, Alajärvi	Patikointireitit, hiihtoladut (osa valaistu), kilpahiihdon suorituspaikat, kota, nuotiopaikat, uimaranta, pukukopit, wc-tilat, päärakennus (ravintola) ja rantasauna. Kytkeytyy ulkoilureittiin Aholankangas-Valkealampi.	8 merkintää	Maakunnallinen
Kalajärvi, Seinäjoki	EU-uimaranta, minigolf-rata, esteetön luontopolku, talvisin retkiluistelurata, leirintäalue, ravintola, kesäteatteri. Kytkeytyy Peräseinäjoen ulkoilureitistöihin: Riskunmäki-Kalajärvi -reitti Pyöräilyreitti Kalajärven ympäri.	4 merkintää	Maakunnallinen
Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi, Seinäjoki	Alueella sijaitsee erilaisia ulkoilureittejä 50 km, kaksi kotaa, kuusi laavua, näkötorni, Kpälikön luontokeskus, melontakeskus, EU-uimaranta. Talvella hiihtoladut osalla reiteistä. Alueella on huomioitu esteettömyys. Alueen vieressä Jouppilanvuoren urheilu- ja liikunta-alueet ja -kentät. Alueen kehittäminen jatkuu edelleen. Kytkeytyy ulkoilureittiin Pitkämä-Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi (Ilkan polku). Kaupunki on ehdottanut aluerajauksen muutosta ulottumaan Ilmajoen puolelle.	Useita kymmeniä merkintöjä, kyselyn suosituin virkistysalue	Maakunnallinen
Vuorenmaa, Soini	Kuntoportaati ja laavu, alamäkiluistelurata rakenteilla. Laskettelukeskus avattu uudelleen talveksi 2021-2022. Kytkeytyy ulkoilureittiin Moksunniemi-Vuorenmaa.	1 merkintä	Maakunnallinen

Parra, Teuva	Hiihtokeskus ja monipuolisesti muita palveluita: frisbeegolf, uinti, ulkoilureitistöjä, laavuja, kämppiä. Uimarannalla pukukopit ja wc sekä grillikota ja huvimaja. Alueella majoitusmahdollisuuksia, kuten mökkejä ja camping-alue. Alue on muinaisvuorten reitistöjen solmukohta: Teuva-Parra-Äystö -reitti ja Parra-Peurajärvi-reitti.	8 merkintää	Maakunnallinen
Lakeaharju, Vimpeli	Ulkoilureitistöjä, hiihtoladut (kesällä rullahiihtoladut), ampumahiihtostadion, frisbeegolf, kuntoportaot ja näkötorni. Lisäksi laskettelukeskus, karavaanarialue, vuokramökkejä, Lakis Areena. Kytkeytyy Pyhävuori-Lakeaharju patikkareittiin.	2 merkintää	Maakunnallinen
Mekkoranta/Moksunniemi, Ähtäri	Ulkoilureitit, laavuja, EU-uimaranta, leikkipaikka, venesatama. Mökki- ja leirintäalue, hotelli, eläinpuisto. Kytkeytyy ulkoilureitteihin Valkealampi-Moksunniemi, Mesikämmen - Tampere (pyöräily).	8 merkintää	Maakunnallinen
Malkakoski, Seinäjoki	Alueella on uimaranta, näköalatorni, laavu ja kalaportaot. Koskimelonnan ym. harrastajien suosiossa.	2 merkintää	Maakunnallinen
Kalajaisjärvi, Ilmajoki	Kunnan ylläpitämä kuntorata/hiihtolatu, uimaranta ja leirikeskus. Kytkeytyy Levaneva-Kalajaisjärvi-reittiin (Kurjen kierros) ja Pässilän luontopolkuun.	4 merkintää, aluetta toivottiin laajempaan käyttöön	Maakunnallinen
Nykälänniemi, Lappajärvi	Kävelyreitti, avantouintipaikka, uimaranta, tenniskenttä, ulkokuntosali Golf-kenttäalue ei ole vapaasti käytettävissä. Kunnalla kehittämissuunnitelmia alueelle, esim. Halkosaareen. Kytkeytyy Lappajärven veneväylään ja Leipätie-Hanhikivi -ulkoilureittiin.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Aholankangas, Kuortane	Alue on pääosin kaikkien käytössä ympärivuotisesti. Alueella sijaitsee Kuortaneen Urheiluopiston tiloja, joiden käyttö pääosin maksullista. Kirkkorannan suosittu EU-uimaranta sijaitsee virkistysalueen vieressä.	2 merkintää, joista toinen Kirkkorannan uimarannalla	Maakunnallinen (harkittava aluerajauksen laajentamista uimarantaan)
Ylipää, Isokyrö*	Hiihtolatu, pururata, muinaisjäänös, laavut, pulkkamäki, näkötorni, frisbeegolf -rata. Kytkeytyy yhdysreitillä Kalliojärvelle ja Orismalaan. Sivuaa Kyrönmaan Patikka -reitistöä.	2 merkintää	Maakunnallinen

Orisberg, Isokyrö*	Kirkko, paviljonki, kahvila, kokoustilat, rukoustalo, leirialue, vuokramökkejä, leirintäalue, sauna, uimapaikka, soutuveneet, infokyltit, wc, pysäköinti. Kotilammin ympäri on suunniteltu ulkoilureitti.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Ähtärinsalmi, Ähtäri	Laavu, venesatama, ulkoilureitti. Kytkeytyy Ulkoilureittiin Valkealampi-Moksunniemi ja Ähtärinjärven veneväylään.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Konkari, Isojoki	Esteettömät luontopolku ja lintutorni vapaassa käytössä. Vieressä Haapakeitaan-Huidankeitaan-Mustasaarenkeitaan soidensuojeluohjelman alue.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Lauhansarvi, Isojoki	Luontomatkailukeskus ja mökkejä, eivät ole vapaassa käytössä. Lähellä Lauhanvuoren kansallispuisto. Kytkeytyy ulkoilureitteihin Isojoki-Lauhansarvi ja Lauhansarvi-Muurahainen.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen

Selvityksen mukaan suurin osa 2000-luvun alussa Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavaan merkityistä V-1-virkistysalueista on säilyttänyt asemansa maakunnallisesti merkittävänä virkistysalueena. Alueiden kaikille avoimet käyttömuodot ja -mahdollisuudet ovat monipuolisia ja monessa tapauksessa alueet kytkeytyvät olemassa oleviin ulkoilureitteihin. Monia alueita on vuosien saatossa kehitetty edelleen monipuolistaen alueiden palvelutarjontaa ja virkistystä palvelevia rakenteita.

Edelleen potentiaalisiksi maakunnallisesti merkittäviksi nykyisin voimassa olevan maakuntakaavan virkistysalueiksi lukeutuu monia asukaskyselyssäkin suosittuja virkistysalueita, kuten Seinäjoen Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi, Lapuan Simpsiö, Teuvan Parra, Alajärven Valkealampi ja Ähtärin Moksunniemi.

Kuva 6. Lapuan Simpsiö on monipuolisena ja kehittyvänä virkistysalueena säilyttänyt roolinsa suosittuna ja maakunnallisesti merkittävänä virkistysalueena. Kuva: Susanna Anttila

Huomionarvoista on, että joidenkin maakunnallisesti merkittäväksi arvioitujen alueiden rooli vahvistuisi esimerkiksi aluerajauksen tarkistamisen tai kehittämistoimenpiteiden myötä. Esimerkiksi Kuortaneen Ahjolankankaan virkistysalue ei nykyisellään pidä sisällään viereistä Kirkkovuoren suosittua uimarantaa. Uimarannan sisällyttäminen aluerajaukseen vahvistaisi virkistysalueen palveluntarjontaa ja roolia maakunnallisesti merkittävänä alueena.

Esimerkiksi Seinäjoen Malkakoski sekä Lapuan Hirvijärven pohjoisosan virkistysalue ovat puolestaan nykyisin palvelutarjonnaltaan niukkoja, mutta tiedossa on molempien alueiden osalta kaupunkien kehittämissuunnitelmia, joilla alueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia aiotaan parantaa. Soinin Vuorenmaan alueelle on puolestaan hiljattain solmittu uusi yhteistyösopimus laskettelukeskusyrittäjän kanssa, mikä vahvistaa alueen virkistyskäytöllistä merkitystä verrattuna aiempiin vuosiin, jolloin alueen tulevaisuus oli epäselvä.

Joillakin V-1-alueilla niiden rooli ulkoilureitistöjen lähtö- tai solmukohtana vahvistaa alueiden merkitystä maakunnallisesti tärkeinä virkistysalueina. Näin on esimerkiksi Lappajärven Nykälänniemellä (Leipätie-Hanhikivi -reitti), Ilmajoen Kalajaisjärvellä (Kurjen kierros/Levaneva-Kalajaisjärvi -reitti) ja Kurikan Pitkämössä (Ilkan polku/Pitkämö-Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi -reitti).

Kuva 7. Lapualla sijaitseva Hirvijärven pohjoisosan V-1-alue on esimerkki virkistysalueesta, jonka nykyinen käyttöaste on pieni ja palvelutarjonta niukkaa, mutta johon kohdistuu virkistyskäytöllisiä kehittämissuunnitelmia. Kuva: Susanna Anttila

Maakuntakaavan V-1-alueet, jotka arvioitiin paikallisesti merkittäviksi

Nimi ja kunta	Palvelutaso ja käytettävyys	Huomiot asukas- kyselyssä	Merkittävyys, kokonaisarvio
Lipsutinniemi, Evijärvi	Laavu.	Ei merkintöjä	Paikallinen
Palojärvi, Kauhava	Seurakunnan leirikeskus. Uimaranta käytettävissä kesäisin leirien ulkopuolisena aikana, ei yleisessä käytössä olevia pukuhuoneita tai wc-tiloja.	Ei merkintöjä	Paikallinen
Hirvijärvi länsiosa, Lapua	Alueella ei ole palveluita tai rakennelmia, suurilta osin luonnontilainen ja osin suojeltu.	Lähistöllä useita merkintöjä, paljon toiveita virkistysalueesta tai ulkoilureitistä Hirvijärven alueelle	Paikallinen

Selvityksen mukaan pieni osa 2000-luvun alussa Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavaan merkityistä V-1-virkistysalueista ei tällä hetkellä näytä täyttävän maakunnallisesti merkittävän virkistysalueen tunnusmerkkejä esimerkiksi vähäisen palvelutarjonnan, syrjäisen sijainnin ja/tai pienen

käyttöasteen vuoksi. Joidenkin alueiden kohdalla 2000-luvun alussa kaavailtu virkistyskäytöllinen kehitys ei ole toteutunut.

Kuva 8. Kauhavan Palojärvi on luonnonkaunis alue, jossa ei kuitenkaan sijaitse kaikkien hyödynnettävissä olevia virkistyspalveluita. Kuva: Susanna Anttila

3.2.2 V-2-virkistysalueiden nykytila

Maakuntakaavan virkistysalueista merkintätyypiltään V-2-alueiksi on merkitty yhteensä 9 aluetta. Näillä alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n ehdollinen rakentamisrajoitus. Vuonna 2005 vahvistetun kokonaismaakuntakaavan kaavaselostuksen mukaan "Alueet on tarkoitettu yleiseen ja vapaaseen liikkumiseen ja joihin ei pääsääntöisesti suunnata rakentamista, joka palvelisi tehokasta virkistys- tai matkailutoimintaa, kuten on virkistysaluemerkinnän / V-1 ja virkistys- / matkailukohdemerkinnän ollessa kyseessä."

Alueet ovat luonteeltaan vaihtelevia, osa varsin luonnontilaisia, osa taas enemmän virkistyspalveluita ja -rakenteita tarjoavia. Seuraavien sivujen taulukoissa on esitetty ne V-2-alueet, jotka edelleen arvioitiin potentiaalisesti maakunnallisesti merkittäviksi sekä ne alueet, joiden merkittävyys nykyisin arvioitiin paikalliseksi.

Maakuntakaavan V-2-alueet, jotka arvioitiin edelleen maakunnallisesti merkittäviksi virkistysalueiksi

Nimi ja kunta	Palvelutaso ja käytettävyys	Huomiot asukas-kyselyssä	Merkittävyys, kokonaisarvio
Sotka, Kauhajoki	Alueella kuntopolut ja ladut, kuntoportaat, laskettelurinne ja sen yhteydessä laavu- ja nuotiopaikkoja.	3 merkintää, joista yksi osoittaa ulkoilureittitoivetta	Maakunnallinen
Peninjärvi eli Suksenjärvi, Teuva	2 lintutornia, laavu, wc, merkitty ulkoilu- ja latureitistö. Kytkeytyy Parran virkistysalueeseen ja Pappilankankaaseen sekä ulkoilureittiin Paarmanninvuori-Teuva. Vieressä Lutakkoneva (soidensuojeluohjelman alue).	1 merkintä, lisäksi 1 merkintä viereisellä Lutakkonevalla	Maakunnallinen
Santavuori, Ilmajoki	Patikointi- ja latureitti, laavu ja näkötorni, joka on juuri kunnostettu. Kytkeytyy Ilkan polkuun (Pitkämä-Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi -reitti).	2 merkintää, lähistöllä Kurikan puolella Pikku-Santavuoren vieressä 5 merkintää, joista 3 osoittaa toivetta uudesta alueesta/reitistä	Maakunnallinen. Voisi harkita alueen rajauksen laajentamista Kurikan puolelle, missä myös mm. polkuja ja laavuja.

Hallilanvuori, Seinäjoki	Pururata, talvella hiihtolatu. Kaupungin mukaan yhdessä Routakallion kanssa alueesta muodostuu retkeilyn ja virkistyskeskus.	Alueelle sijoittuu noin 10 merkintää	Maakunnallinen. Aluerajauksista tarve muuttaa, koska Pajuluoman asuntoalueet ovat osin aluerajauksen sisällä.
Kivi- ja Levalammen tekoallas, Kurikka	Alueella lintutorni. Kytkeytyy Levanen-Kuuttonevan soidensuojeluohjelman alueeseen, Levanen Natura 2000-ohjelman alueeseen, Levanen FINIBA-alueeseen sekä ulkoilureittiin Levanen-Kalajaisjärvi (Kurjen kierros) sekä Pohjanmaan maakuntakaavan vaellusreittiin Levanen - Rajavuori (Männistö-Maalarinmaa).	1 merkintä	Maakunnallinen
Selkäsaaret, Lappajärvi	Saarella on vapaasti käytettävissä oleva taukotupa. Kytkeytyy Lappajärven veneväylään.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen

Selvityksessä V-2-alueista 6 kpl arvioitiin edelleen virkistyspalveluiltaan ja -olosuhteiltaan potentiaalisesti maakunnallisesti merkittäviksi. Kahdella alueella, Ilmajoen Santavuorella ja Seinäjoen Hallilanvuorella virkistysalueen rajausta olisi tarpeen tarkastella uudelleen maakuntakaavan laadinnan aikana. Alla olevassa taulukossa on listattu V-2-alueet, jotka on arvioitu paikallisesti merkittäviksi.

Maakuntakaavan V-2-alueet, jotka arvioitiin paikallisesti merkittäviksi

Nimi ja kunta	Palvelutaso ja käytettävyys	Huomioidut asukas-kyselyssä	Merkittävyys, kokonaisarvio
Varpulan ja Hirvijärven tekojärvet, Seinäjoki	Vähäisellä käytöllä. Vapaa-ajan kalastus on runsasta talvella ja kesällä. Saavutettavuuden näkökulmasta alue on huonosti saavutettavissa.	Alueen lähistöllä 3 merkintää	Paikallinen
Patanan tekojärvi, Vimpeli	Alueelle ei ole rakentunut virkistyspalveluita.	Ei merkintöjä.	Paikallinen
Hirvijärven tekojärvi, pohjoisosa, Lapua	Ei tiedossa olevia palveluita tai ulkoilua/virkistystä tukevia rakenteita. Yhteydessä Hirvijärven pohjoisosa V-1 virkistysalueeseen, jonne kaupungilla kehittämissuunnitelmia.	Ei merkintöjä	Paikallinen

V-2-alueista kolme arvioitiin nykyolosuhteiltaan paikallisesti merkittäviksi virkistysalueiksi esimerkiksi puuttuvien tai vähäisten virkistyspalveluiden ja -rakenteiden vuoksi. Alueiden osalta ei selvityksessä tullut esiin myöskään virkistyskäyttöön liittyviä kehittämissuunnitelmia. Näiden paikallisesti merkittäviksi arvioitujen alueiden kohdalla ei ilmennyt erityisiä syitä, joiden perusteella ne tulisi osoittaa maakuntakaavassa maakunnallisesti tärkeäksi virkistysalueeksi.

Selvityksen perusteella nykyisessä maakuntakaavassa olevien V-1- ja V-2-virkistysalueiden välillä ei ole selkeitä eroavaisuuksia, vaan molemmat merkintätyypit sisältävät keskenään samanlaisia virkistysalueita. Ainoa eroavaisuus näiden merkintätyyppien välillä on V-2-alueiden ehdollinen rakentamisrajoitus. Selvityksessä ei kuitenkaan ilmennyt tilanteita tai tapauksia, jolloin ehdollinen rakentamisrajoitus V-2-alueilla olisi jollain tavalla vaikuttanut alueiden kehittämiseen tai käyttöön, verrattuna V-1-alueisiin, joilla ehdollista rakentamisrajoitusta ei ole.

Suunniteltaessa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa 2050:n virkistysaluemerkintöjä, tulee alueiden tarkempi sijainti ja raja-
aus tarkistaa ja suunnitella yhdessä kuntien ja mahdollisten muiden maanomistajien kanssa.

3.3 Maakuntakaavaan merkittyjen virkistyskohteiden nykytila

Selvityksessä on tarkasteltavana 61 maakuntakaavaan sisällytettyä virkistyskohdetta, joista viisi on Isonkyrön puolella Pohjanmaan maakuntakaavan mukaisina kohteina. Voimassa olevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan merkittyjä virkistys- ja matkailukohteita on yhteensä 56 kpl. Voimassa olevan kokonaismaakuntakaavan kaavaselostuksen mukaan "Virkistys-/matkailukohteet ovat vähintään seudullisesti merkittäviä ja ne täydentävät virkistysalueiden ja runkoreitistöjen muodostamaa verkostoa. Kohde voi toimia myös reitistöjen solmupisteenä."

Kohteet jakaantuvat luonteeltaan hyvin erilaisiin kohteisiin, kuten esimerkiksi hiihtomajoihin, leirikeskuksiin, golfkenttiin, hevosurheilukeskuksiin ja virkistysalueiden kaltaisiin luontokohteisiin. Kohteet vaihtelevat myös niin kooltaan kuin niiden yhteydessä tarjolla olevien, kaikille avoimien virkistyspalveluiden osalta.

Selvityksessä kohteiden nykytilaa arvioitiin kunta- ja asukaskyselyn sekä muun tiedonkeruun avulla. Virkistys- ja matkailukohteiden osalta tutkittiin näiden nykyistä palveluvalikoimaa ja -tasoa, ylläpitoa sekä mahdollisesti tiedossa olevia kehittämissuunnitelmia. Samoin kuin virkistysalueiden kohdalla, myös virkistyskohteiden osalta huomio kohdistettiin ainoastaan ulkoiluun ja luonnossa liikkumiseen liittyviin virkistyspalveluihin ja -rakenteisiin.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n strategisuuden suunnitteluperiaatteen myötä tärkeänä tarkastelun aiheena oli kohteiden potentiaali nimenomaan maakunnallisesti merkittävänä virkistyskohteena.

Selvityksen mukaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan virkistys- ja matkailukohteista 34 kpl tarjoaa nykyään joko kokonaan tai osittain kaikille avoimia virkistyspalveluita. Kohteista 15 kpl oli luonteeltaan lähinnä maksullisia ja/tai rajatusti saatavilla olevia palveluita tarjoavia kohteita, kuten golfkenttiä, leirikeskuksia tai ampumaurheilualueita. Kohteita, joiden nykyisestä palvelutarjonnasta ei selvityksen aikana saatu tietoa tai jotka muuten jäivät luonteeltaan epäselviksi, oli 6 kpl.

Selvityksen aikana virkistys- ja matkailukohteet jaettiin sellaisiin kohteisiin, joilla voisi olla potentiaalia maakunnallisesti merkittävänä virkistyskohteena tai -alueena myös jatkossa sekä niihin, jotka eivät pienialaisuutensa, rajallisen

palvelutarjontansa tai tarjolla olevien palveluiden luonteen osalta vaikuta täyttävän maakunnallisesti merkittävän virkistyskohteen tai -alueen tunnusmerkkejä. Tarkastelurajausten johdosta esimerkiksi yksinomaan hevosurheilukeskuksina, ampumaratoina, leirikeskuksina, vuokrattavina tapahtuma- tai matkailukeskuksina tai golfkenttinä toimivat voimassa olevaan maakuntakaavaan merkityt virkistys- ja matkailukohteet arvioitiin paikallisesti merkittäviksi. Kuntien näkemyksille ja alueiden kehittämissuunnitelmille annettiin lisäksi painoarvoa kohteiden arvioinnissa.

Taulukko paikallisesti merkittäviksi arvioiduista kohteista on esitetty liitteessä 2. Paikallisesti merkittäviä kohteita on tarkoitus arvioida vielä kaavaluonnoksen valmistelun aikana. Alla olevassa taulukossa on lueteltu ne Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ja Isonkyrön virkistyskohteet, jotka selvityksessä arvioitiin edelleen potentiaalisesti maakunnallisesti merkittäviksi.

Maakuntakaavan virkistys- ja matkailukohteet, jotka selvityksen perusteella ovat maakunnallisesti merkittäviä

Nimi ja kunta	Palvelut	Merkinnät asukaskyselyssä	Kokonaisarvio
Arpainen, Ähtäri	Metsähallituksen autiotupa, joka toimii solmupisteenä/tukikohtana Arpaisten reitistöllä.	4 merkintää	Maakunnallinen
Haarusjärvi, Kauhava	Retkeilyreitistö, uimaranta, yksityisten, yhdistysten ja matkailuyrittäjien loma-asuntoja.	4 merkintää	Maakunnallinen
Hankanen, Soini	Leirintäalue, grillikioski, uimaranta.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Hietojenlahti, Vimpeli	Venevalkama, kioski, kunnalla kehittämissuunnitelmia.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Kaatiala, Kuortane	Uimaranta, vilkasta sukellustoimintaa, tapahtumia ja retkiä.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Kalliojärvi, Isonkyrö	Huvikeskus, vuokramökkejä, tanssilavoja, ravintoloita, leirintäalue, EU-uimaranta, pukukopit, laiturit, ulkoilumateriaali, wc, pysäköinti.	1 merkintä	Maakunnallinen

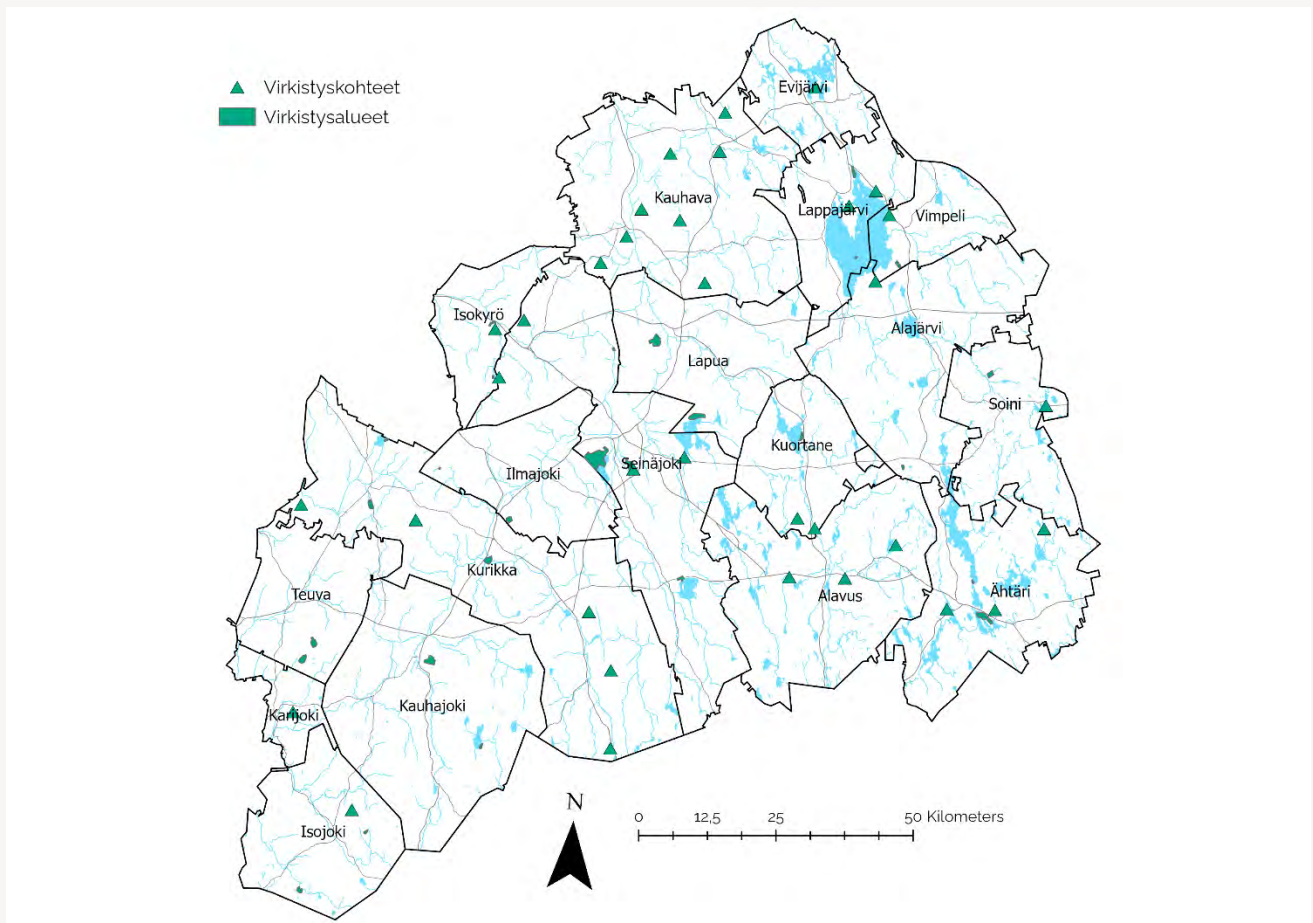
Kangasjärvi, Isojoki	Leirintäalue ja kunnan ylläpitämä EU-uimaranta, jossa talvikaudella myös Suupohjan avantouimareiden järjestämää avantouintia, leikkikenttä, lentopallokenttä. Kytkeytyy Lauhansarvi-Kangasjärvi -reittiin.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Kirkkovuori, Alavus	Kaupungin ylläpitämä ulkoilureitti- ja latuverkosto. Osittain valaistu. Reittien varrella laavu ja kota.	3 merkintää	Maakunnallinen
Kitka, Kauhava	Ulkoilukeskus, jossa kuntorata (talvella ladut), frisbeegolf-rata, kuntoportaat, hiihtomaja, laavuja, kota, näkötorni, pulkkamäki.	6 merkintää	Maakunnallinen
Kiuaskallio, Kurikka	Laskettelurinne, rinnekahvila, ulkoilureittejä (talvella ladut), bikepark, frisbeegolf-rata, kuntoportaat, urheilukenttiä, kuplahalli.	1 merkintä	Maakunnallinen
Kuivasjärvi, Alavus	Lintutorni, sijaitsee luonnonsuojelualueella.	Lähistöllä 1 merkintä	Maakunnallinen. alueella on jo luonnonsuojelualueen status
Kuntokeskuksen alue, Kauhava	Kylpylän palveluiden lisäksi 3,3 km ulkoilureitti, jossa talvella hiihtolatu, luontorasteja, lihaskuntolaitteita, piha-alueella leikkipuisto, frisbeegolf-kenttä, multigolf-rata, laavu, talvella pulkkamäki.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Kärkimäki, Seinäjoki	Pururata (2 km, valaistu), talvisin kaupungin ylläpitämät ladut.	4 merkintää, joista osa sijoittuu läheiselle Korkoisten (Korkoosen) vuorelle, jonne toivotaan yhteyttä Kärkimäen pururadalta	Maakunnallinen

Mustikkavuori, Ähtäri	Liikuntakeskus, jossa jäähalli, ampuarata, pesäpallokenttä, hiihto-/patikkareitistö, josta valaistu 10 km, frisbeegolfpuisto, sauna+avanto, tanssilava, laavu, kuntoportaat, maisematorni.	1 merkintä	Maakunnallinen
Mäenpää, Kauhava	Kaupungin ylläpitämä kuntorata- ja latuverkosto, hiihtomaja, uimaranta, laavu.	2 merkintää	Maakunnallinen
Niinistönjärvi, Kurikka	Lintutorni, grilliriihi, nuotiopaikka, 3,5 km suopolku, kota, käymälä, lumisina talvina Niinistönjärvelle tulee suosittu, 10 km latu Jurvan puolelta Säläisjärveltä.	5 merkintää	Maakunnallinen
Ohrakoski, Ähtäri	Kota, laavu, ulkoilureitti alle 5 km.	Lähistöllä 1 merkintä	Maakunnallinen
Ojutjärvi, Kauhava	Kaupungin alueella sauna- ja huoltorakennus, luontopolku ja uimaranta. Yhdistysten ylläpitämä laavu, kota, luistelurata ja avantouintipaikka.	7 merkintää, joista 1 virkistysaluetoivomerkintä (lähes kaikilla vastaajilla kehittämistoiveita), vieressä Sorvarin vesistöalue, johon kohdistuu 2 merkintää, joista toinen ulkoilureittitoive	Maakunnallinen
Orisberg, Seinäjoki	Seinäjoen puolella Kotilammin eteläpäässä on kaupungin omistama n. 8 ha alue, jossa sijaitsee luontoreittejä ja kota. Isonkyrön puolella Pohjanmaan maakuntakaavan virkistysalue kattaen mm. uimarannan. Lähistöllä on uusi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja Orisbergin Ruukin alue, joka on valtakunnallinen RKY-kohde.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen. Tulisi harkita Pohjanmaan maakuntakaavan virkistysalueen ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan virkistyskohteen yhdistävää merkintää.

Peurajärvi, Karijoki	Uimaranta, jossa pukukopit, wc, huvimaja, tulipaikka, puuvarasto ja beach volley -kenttä, kesäisin kiosk.	2 merkintää	Maakunnallinen
Pirunpesä, Kurikka	Pirunpesän hiidenkirnu, opastettu luontoreitti (7,5 km kävellen, 8,5 km pyörällä) Juustoportin ja Pirunpesän välillä sekä 1 km reitti alueen ympärillä. Näkötorni, Kollinluola, Paimenpojan mänty, Speden patsas Retkeilijöiden vapaassa käytössä on kota ympäri vuoden sekä ulko-WC. Kesäaikana nähtävyyssalueen lisäksi avoinna kahvila.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Pyhävuori, Alajärvi	"Pohjanmaan Koli". Ulkoilureitit, maisemat, kallio- ja kivimuodostelmat, "Erakko-Jaakon" asumus ym. Kytkeytyy ulkoilureitteihin Lakeaharju-Valkealampi ja Lappajärvi-Pyhävuori.	2 merkintää	Maakunnallinen
Routakallio, Seinäjoki	Seinäjoen kaupungilla virkistyskäyttösuunnitelmia. Aiemmin louhos ja speedway-rata, tällä hetkellä ei käytössä. Tällä tietoa louhostoiminta päättyy vuoden 2022 lopussa.	Lähistöllä useita merkintöjä	Maakunnallinen Tulisi harkita yhtenäistä virkistysaluemerkintää Hallilanvuoren kanssa alueen tulevaisuuden suunnitelmien perusteella.
Rovastila, Lappajärvi	Laituri, uimaranta.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Saarijärvi, Kauhava	Uimaranta, tanssilava, kytkeytyy ulkoilureittiin Leipätie.	Lähistöllä 1 merkintä	Maakunnallinen
Saarijärvi, Kurikka	EU-uimaranta, kahvila-ravintola, kalastuslaituri.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Sarvijoki, Kurikka	Maauimala, pukuhuoneet, wc, leikkikenttä, lentopallo- ja tenniskentät.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen. (Nimestä huolimatta merkintä kartassa osoitettu Närviujoelle, jossa myös maauimala.)

Sarvikkaan- koski , Kuortane	Virkistys- ja kalastusalue. Vesireitin pituus on n. 4 km. Alueella on myös uimaranta, wc, tulipaikka, laavu, kota sekä sauna.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Sepänniemi , Alavus	Uimaranta, wc, pukukopit, laavu, grillikota, lasten leikkipaikka, Töysän museo, kahvio/kioski, lomamökit ja karavaanialue, sauna, palju.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Sillankorva , Evijärvi	Leirintäalue, uimaranta.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Ukonniemi , Lappajärvi	Veneilyn tukikohta.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Vallami , Kauhava	Kaupungin ylläpitämä kuntorata- ja latuverkosto, hiihtostadion, uimaranta, laavu. Kytkeytyy n. 20 km. pituisen Prännin patikka - reitistöön.	2 merkintää	Maakunnallinen
Veneskoski , Seinäjoki	Sauna, uimaranta, avantouinti, laavu, kehittämissuunnitelmia.	1 merkintä	Maakunnallinen
Yliviitala , Kauhava	Kaupungin ylläpitämä kuntorata- ja latuverkosto, hiihtomaja ja ampumahiihtostadion, kota.	2 merkintää	Maakunnallinen

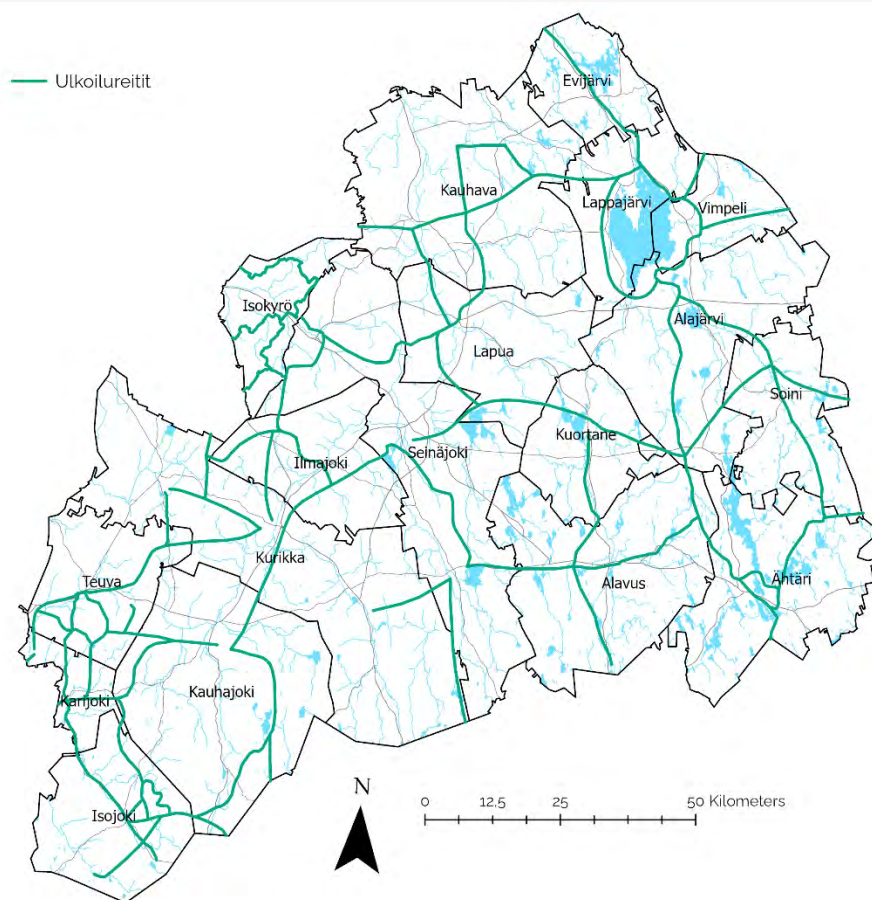
Selvityksen perusteella voimassa olevan maakuntakaavan virkistys- ja matkailukohteista 34 kpl on luonteeltaan ja virkistysmahdollisuuksiensa osalta tai kuntien näkemysten mukaan sellaisia, että niillä on potentiaalia olla maakunnallisesti merkittäviä virkistysalueita tai -kohteita myös tulevaisuudessa. Jotkin potentiaaaliltaan maakunnallisesti merkittäviksi arvioiduista kohteista edellyttävät tarkastelua esimerkiksi niiden rajauksesta sekä mahdollisista kehittämissuunnitelmista.

Kuva 9. Etelä-Pohjanmaan edelleen maakunnallisesti merkittäviksi arvioidut virkistysalueet ja -kohteet.

3.4 Maakuntakaavaan merkittyjen ohjeellisten ulkoilureittien nykytila

Voimassa olevaan maakuntakaavaan on merkitty yhteensä 59 ohjeellista ulkoilureittiä (lisäksi kaksi ulkoilureittiä Isostakyröstä eli yhteensä 61 kpl). Reitit ovat pääsääntöisesti melko pitkiä, eri virkistysalueita ja -kohteita yhdistäviä sekä ylikunnallisia reittejä. Voimassa olevan kokonaismaakuntakaavan kaavaselostuksen mukaan "Ohjeellinen ulkoilun runkoreitti käsittää valmiita reittejä, suunniteltuja reittejä sekä reitistötarpeita. Ulkoilun runkoreitit verkottavat pääsääntöisesti virkistysalueet. Reitit liittävät toisiinsa kuntia, seutukuntia ja niillä on myös ylimaakunnallista ulottuvuutta. Ne muodostavat myös matkailun vetovoima-alueiden selkärangan." Virkistysalueselvityksessä ohjeellisten ulkoilureittien nykytilaa arvioitiin kunta- ja asukaskyselyn sekä muun tiedonkeruun avulla.

Kuva 10. Etelä-Pohjanmaan (sekä Isonkyrön Pohjanmaan) voimassa olevaan kokonaismaakuntakaavaan merkityt ohjeelliset ulkoilureitit.

Selvityksen perusteella Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan merkityistä ohjeellisista ulkoilureiteistä on maakuntakaavan mukaisina selkeästi toteutunut ainoastaan 15 reittiä. Reiteistä 39 kpl ei ole toteutunut lainkaan ja 8 kpl on toteutunut osittain, esimerkiksi talviaikaisena hiihtolatuna. Alla olevassa taulukossa on lueteltu toteutuneiksi arvioidut nykyisessä maakuntakaavassa olevat ohjeelliset ulkoilureitit. Liitteessä 3 on listattu toteutumattomiksi todetut reitit.

Maakuntakaavan ohjeelliset ulkoilureitit, jotka arvioitiin toteutuneiksi

Reitin nimi maakuntakaavassa ja kunta	Tarkemmat tiedot
Lauhansarvi-Muurahainen, Isojoki, Kauhajoki	On toteutunut osana Lauhanvuoren reitistöjä.

Muurahainen-Nummijärvi, Kauhajoki	Epävirallisessa käytössä jokamiehen oikeudella, sijoittuu paljon kulkuväylille. Myös opasteita on maastossa.
Nummijärvi-Karvia, Kauhajoki	Reitti on vanhana kulkuyhteytenä käytettävissä, erityisesti maastopyöräilyn käytössä.
Kauhajoki-Kurikka, Kauhajoki, Kurikka	Toteutunut osittain Autionmaan alueella, jossa Kurikan Paulapiekсут ry. ylläpitää reittiä.
Aholankangas-Valkealampi, Kuortane, Alajärvi	Toteutunut, reitin nimi Valkealampi-Muilusenpuro (8 km). Kuntien mukaan reitti vaatisi kehittämis- ja kunnostustoimia.
Levaneva- Kalajaisjärvi, Kurikka, Ilmajoki	Toteutunut osana 50 km pituista Kurjen kierros -reitistöä.
Pitkämö-Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi, Kurikka, Ilmajoki, Seinäjoki	Toteutunut Kurikan puolella Nuijapolkuna (varsinainen lähtöpiste Tuiskulassa) jatkuen Ilmajoen ja Seinäjoen puolella Ilkan polkuna.
Jouppilanvuori-Kalajärvi, Seinäjoki	Reittiä kunnostettu vuonna 2021 hankerahoituksella (Ylistaroon saakka).
Teuva-Parra-Äystö, Teuva	Toteutunut osana Muinaisvuorten reitistöä.
Parra-Peurajärvi, Teuva, Karijoki	Toteutunut osana Muinaisvuorten reitistöä.
Moksunniemi-Vuorenmä, Ähtäri, Soini	Vuorenmäestä kulkee Kuninkaanpolku -patikkareitti Soinin keskustaan, josta reitti jatkuu kohti Arpaista ja sieltä edelleen Ähtärin Moksunniemeen saakka.
Simpsio-Malkakoski, Lapua, Seinäjoki	Toteutunut Simpsio-Malkakoski-Karhunmäelle Tohniinpolkuna.
Simpsio-Mäenpää, Lapua, Kauhava	Kauhavan alueella reitistä toteutettu osuus Kauhavan keskustasta Frööttilän kautta Voittilanjärvelle. Reitillä talvisin hiihtolatu.
Isojoki-Lauhansarvi (haarautuva osa Paarmanninvuori-Lauhansarvea), Karijoki, Isojoki	Isojoen keskustasta kohti Lauhansarvea toteutunut 4,6 km Kuntopolku jokaaselle -reitillä.
Mäkipohjo-Malkakoski, Seinäjoki	Toteutunut osittain Seinäjoen vaellusreitillä osana Ylistarosta Kitinojalle.

(Eräs haarautuva ulkoilureitti (Paarmanninvuori-Lauhansarvi) on toteutunut vain yhdestä haarautuvasta osastaan (Isojoki-Lauhansarvi), joka on laskettu omaksi toteutuneeksi reitikseen toteutuneiden ulkoilureittien listaan. Lopputulemana ulkoilureittejä on siis yhteensä 62 kappaletta alkuperäisen 61 kappaleen tarkastelun sijaan).

Selvityksen perusteella kokonaismaakuntakaavaan merkitystä ohjeellisista ulkoilureiteistä on noin 20 vuoden aikana toteutunut huomattavan pieni määrä samaan aikaan, kun kuntakyselyn vastauksissa isoa osaa reiteistä ei tunnistettu osana kunnan ulkoilureittiverkostoa, eikä niille vastausten perusteella kohdistu perustamissuunnitelmia.

Osa ohjeellisista ulkoilureiteistä arvioitiin kuntien vastausten perusteella sellaisiksi, joilla saattaisi olla toteutumisen mahdollisuuksia tulevaisuudessa esimerkiksi laajentamalla niiden käyttömahdollisuuksia talviaikaisesta moottorikelkka- tai latureitistä myös kesäaikaiseen käyttöön tai kytkemällä reitti jo olemassa oleviin reitteihin.

Kuva 11. Yksi maakuntakaavan toteutuneista ohjeellisista ulkoilureiteistä on Levaneva-Kalajaisjärvi, joka tunnetaan paremmin nimellä Kurjen kierros. Reitti kulkee Ilmajoen puolella Pässilän luontopolkua pitkin.
Kuva: Susanna Anttila

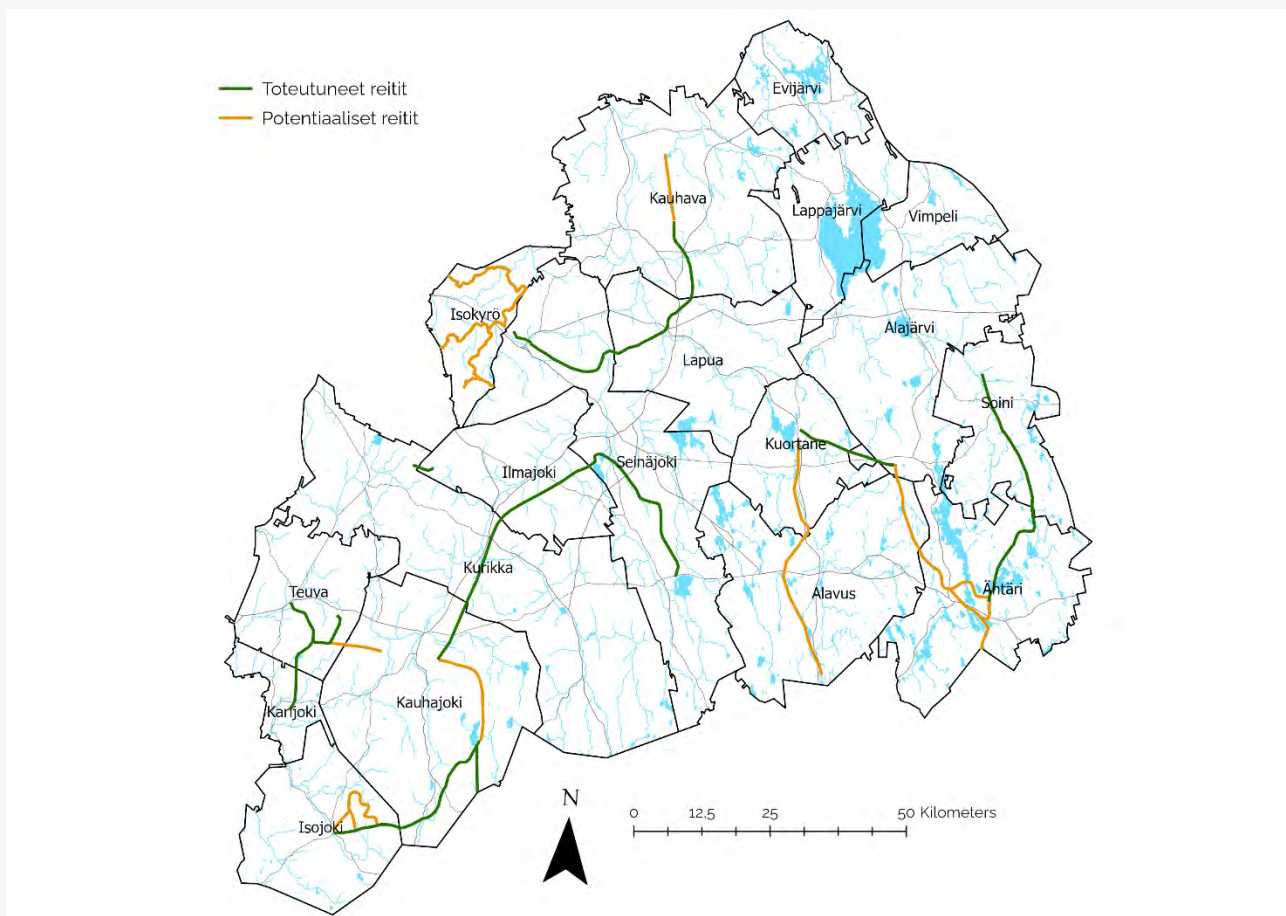
Seuraavassa taulukossa on lueteltu ne voimassa olevan maakuntakaavan ohjeelliset ulkoilureitit, jotka kuntakyselyn perusteella saattaisivat tulevaisuudessa toteutua tai kytkeytyä osaksi muita olemassa olevia tai

kehitettäviä ulkoilureitistöjä. Siten ne ovat potentiaalisesti maakunnallisesti merkittäviä ulkoilureittejä.

Toteutuneiksi ja potentiaalisiksi arvioitujen sekä mahdollisten muiden ulkoilureittien tulevaisuus osana uutta kokonaismaakuntakaavaa tulee ratkaista yhdessä kuntien ja mahdollisten muiden maanomistajien kanssa.

Maakuntakaavan ohjeelliset ulkoilureitit, joilla selvityksen perusteella on potentiaalia toteutua tulevaisuudessa

Reitin nimi ja kunta	Toteutumistilanne	Muita tietoja
Sapsalampi-Sarvikkaankoski-Kuortane Alavus, Kuortane	Ei toteutunut.	Kuortane kunnan mukaan reitti voisi olla mahdollista rakentaa/palauttaa selvityshankkeen kautta, tai muutoin koota eri reiteistä.
Lauhansarvi-Kangasjärvi Isojoki	Toteutunut hiihtolatuna.	-
Kauhajoki-Nummijärvi Kauhajoki	Epävirallisessa käytössä moottorikelkkailuseuran reittisopimuksella, muu käyttö jokamiehen oikeudella, myös pienimuotoista maastopyöräilyä.	
Kauhajoki-Parra Kauhajoki, Teuva	Epävirallisessa käytössä mm. moottorikelkkareittinä.	
Moksunniemi-Virrat Ähtäri	Ei toteutunut.	Ähtärin mukaan reittiä ei ole käytetty vuosiin. Osa Pirkan taivalta. Asukaskyselyssä Moksunniemen kohdalla on merkintä, jossa vastaaja kertoo maastopyöräilevänsä Virroille/Tampereelle asti. Kartoilta reittiä ei löydy.
Valkealampi-Moksunniemi, Alajärvi, Ähtäri	Hiihto- ja patikointireitti Ähtäristä Kellomäkeen uusittu ja kunnostettu 2019. Myös Valkealammelta Töysään reitti on toteutunut.	
Haaruskangas-Mäenpää, Kauhava	Osin toteutunut maastopyöräreittinä.	
Kyrönmaan Patikka -reitistö: Annalanmäki-Murto-entinen maakuntaraja, Isokyrö	Toteutunut reitistö kokonaisuudessaan 123 km pitkä. Merkitty Pohjanmaan maakuntakaavaan.	Osittain Pohjanmaan maakunnan puolella Vähässäkyrössä, jossa reitistöä on kunnostettu. Isokyrön puolelta reittiä ei löydy kartoilta.

Kuva 12. Etelä-Pohjanmaan (sekä Isonkyrön Pohjanmaan) kokonaismaakuntakaavan toteutuneet ulkoilureitit sekä reitit, joilla on potentiaalia toteutua.

3.5 Kuntien ehdottamat uudet virkistysalueet, -kohteet ja ulkoilureitit

Osana keväällä 2020 kunnille toteutettua maakuntakaavan virkistysteemaa koskevaa kyselyä kunnat saivat ehdottaa maakuntakaavaan lisättäväksi sellaisia uusia maakunnallista merkittävyyttä omaavia alueita, kohteita tai reittejä, jotka eivät vielä nykyisellään sisälly maakuntakaavaan. Keväällä 2022 käydyssä maakuntakaavan kuntaneuvotteluissa kunnilla oli vielä mahdollisuus esittää ajantasaiset ehdotuksensa uusista virkistysalueista, -paikoista ja ulkoilureiteistä. Ehdotuksia tuli useita, joista mahdollisesti maakunnallisesti merkittäviä virkistysalueita ja -kohteita oli yhteensä 14 kpl ja ulkoilureittejä 14 kpl.

Uusia ehdotettuja virkistysalueita, -kohteita ja ulkoilureittejä arvioitiin selvityksen aikana samalla tavalla kuin nykyisessä maakuntakaavassa olevia alueita, kohteita ja reittejä. Huomiota kiinnitettiin siihen, ovatko uudet ehdotetut alueet, kohteet ja ulkoilureitit luonteeltaan sellaisia, että ne tarjoavat maakunnallisesti merkittäviä

virikistyspalveluita ja -mahdollisuuksia. Tässä selvityksessä ei arvioitu ehdotettuja moottorikelkkareittejä, moottoriurheiluratoja tai lentopaikkaa.

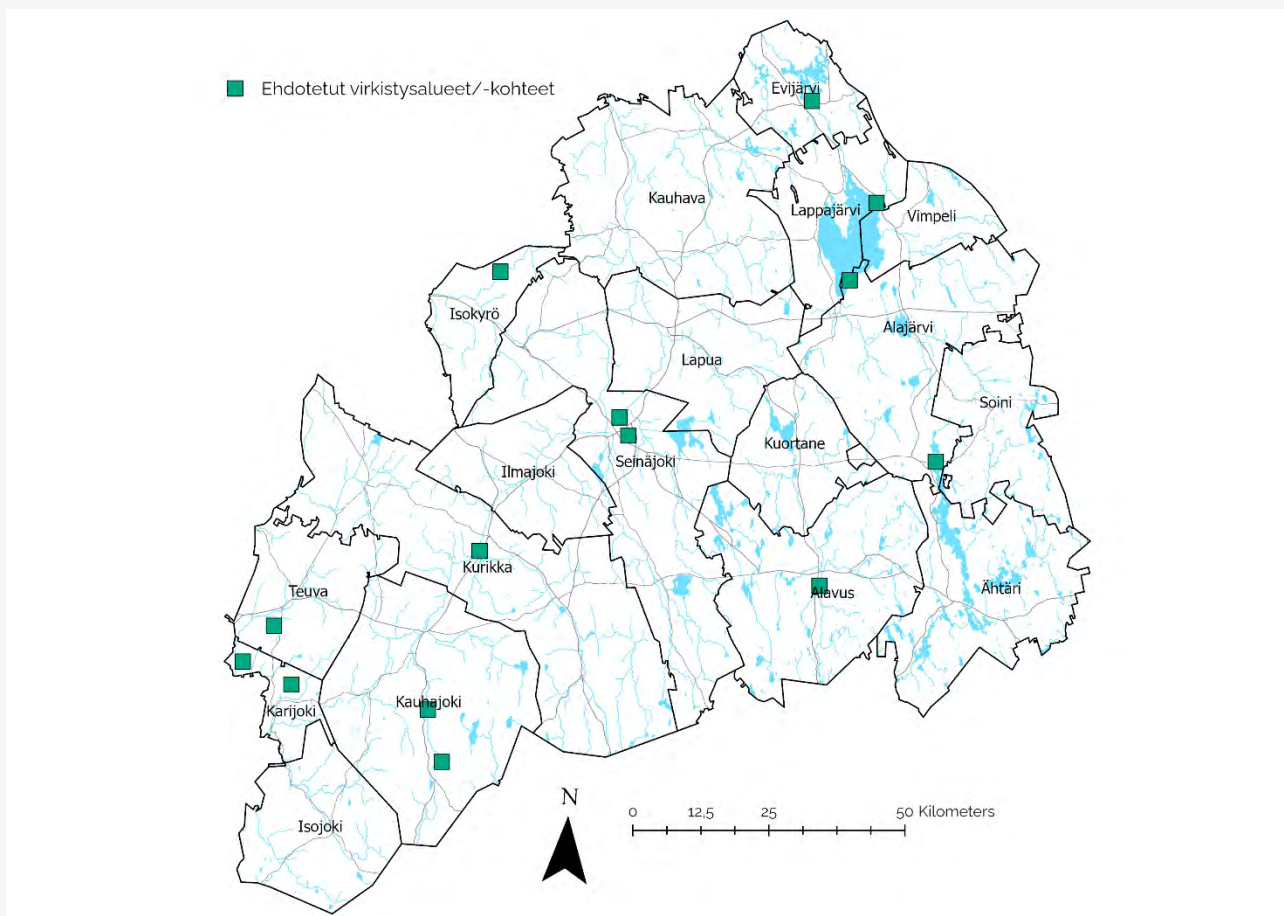
Kuntien ehdottamien uusien virikistysalueiden, -kohteiden ja ulkoilureittien tulevaisuus osana uutta kokonaismaakuntakaavaa ratkaistaan kaavan laadinnan aikana. Alla on taulukko kuntien ehdottamista uusista virikistysalueista ja -kohteista, jotka on arvioitu maakunnallisesti merkittäviksi.

Kuntien maakuntakaavaan lisättäväksi ehdottamat uudet virikistysalueet ja -kohteet

Nimi ja sijainti	Kuvaus	Merkinnät asukaskyselyssä	Kokonaisarvio
Paukaneva, Seinäjoki	Osittain esteetön reitti, opastuskatos, tulentekopaikka, kuivakäymälät, lintutorni, lintujen tarkkailulava, opastustauluja, yhteys Isosalon pururadalle ja Kiikun uimarannalle.	Useita kymmeniä merkintöjä	Maakunnallinen (on jo Natura-alue)
Hyypänjokilaakso, Kauhajoki	Eri pituisia ulkoilureitistöjä, joiden varrella matkailupalveluja sekä opastus- ja palvelupisteitä sekä lintutorni ja kota. Alue on jo osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.	5 merkintää	Maakunnallinen (on jo valtakunnallisesti arvokas maisema-alue)
Pahajoen kosteikko / Tusan ranta, Alavus	Alavudenjärvellä: Kosteikko, osittain esteetön luontopolku, laavu, linnunpönttöpuisto, Yhdyspolulta pääsee ihailemaan rantamaisemaa ja kosteikkoa sekä kiertämään Alavudenjärven. Alavudenjärven ympärysreitti on pituudeltaan n. 8,4 km ja suurin osa reitistä on öljysoratietä ja pyörätietä. / Tusan rannalla lasikota, yleiset saunat, jäälatu, luistelubaana, uimaranta, vesiliikuntavälineiden vuokrausta, citylammaslaidun, leikkipuisto, kuntoilulaitteita ja matonpesupaikka.	1 merkintä Pahajoen kosteikolla ja 1 merkintä Tusan rannalla	Maakunnallinen
Suninsalmi, Alajärvi	Uimaranta, satama, rantasauna, frisbeegolf, beach volley -kenttä, kahvila-ravintola, matonpesupaikka, veneenlaskupaikka Ähtärinjärven.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen

Tanelinranta-Hyllykallio, Seinäjoki	Kesä- ja talviurheilu (pururata, hiihtoladut), lakeus wake Oy, salibandyhallit, ulkoilureittiyhteydet Keski-Nurmoon.	Yhteensä n. 30 merkintää	Maakunnallinen
Katikan kanjoni, Kauhajoki	Kanjoni-/rotkonähtävyys, 2 km ulkoilureitti, laavu. Kohde on osa Hämeenkaan-Kauhanevan luonnonsuojelualuetta, osa Kauhaneva-Pohjankankaan kansallispuistoa ja yksi Lauhanvuori-Hämeenkanas Unesco Global Geopark kohteista.	3 merkintää	Maakunnallinen (on jo osa kansallispuistoa)
Kakkorinvuori / Iso-Kakkori, Karijoki	Karijoen korkein kohta, kota, kytkeytyneisyys muinaisvuorten reitille.	1 merkintä	Maakunnallinen
Ruusupuron uimapaikka, Isokyrö	Kallioulouhos, uimaranta, laituri, pukukoppi.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Vieresniemi, Vimpeli	Esteetön luontopolku, karavaanarialue, laavu, tulipaikkoja, sauna, avantouintia, uimaranta, leikkipaikka.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Isoniemen vieras-/pienvenesatama, Alajärvi	Iso venelaituri, veneenlaskupaikka, uimaranta (ei kaupungin ranta), vieressä SFC Järvisoutu - karavaanarialue, jossa kesäkahvila.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Pappilankangas, Teuva	Laavu, pururata, ladut, vuokrattava hiihtomaja, lasten leikkipaikka, opasteet, frisbeegolf-rata. Kytkeytyy muinaisvuorten reitistöön.	4 merkintää	Maakunnallinen
Jyllinkosken sähköpuisto, Kurikka	Sähkölaitosmuseo, kesäkioski, leikkikenttä, kohteessa Jyllinkosken luontopolkuja.	6 merkintää	Maakunnallinen, (on jo Natura-alue).
Lintutorni, Evijärvi	Valmosannevalla lintutorni, infotaulu ja puiset opasteet polulla, geokätköjä, taukopaikka.	2 merkintää	Maakunnallinen, (osa Valmossan luonnonsuojelualuetta)
Myrkyn vapaa-aikakeskus, Karijoki	Maauimala, kesäkioski, frisbeegolfrata, jalkapallo- ja tenniskentät, pururata, luistelujää, pääsy hiihtoladulle, ratsastuskenttä.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen

Kuntien ehdottamien uusien virkistysalueiden ja -kohteiden osalta huomioitavaa on, että moni kohteista sijaitsee jo nyt alueella, jolle tulevassa kokonaismaakuntakaavassa tulee todennäköisesti sijoittumaan jokin aluevarausmerkintä, kuten kansallispuisto tai luonnonsuojelualue.

Kuva 13. Etelä-Pohjanmaan kuntien ehdottamat uudet virkistysalueet ja -kohteet.

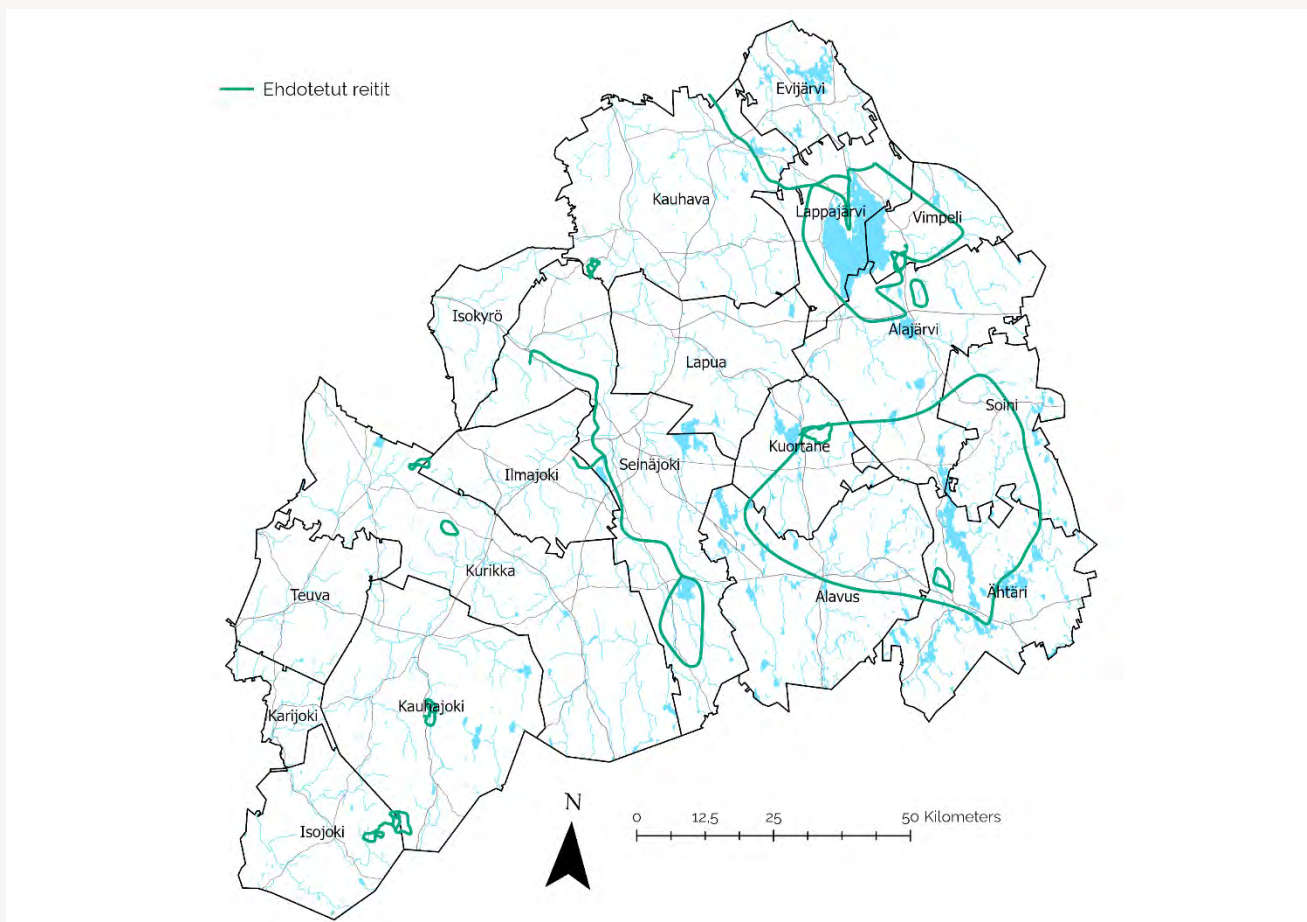
Kuntien ehdottamat ulkoilureitit olivat pääasiassa retkeilyyn/patikointiin tarkoitettuja reittejä, mutta joukossa oli ehdotuksia myös maastopyöräreiteistä ja kulttuuripyöräreiteistä. Seuraavassa taulukossa on listattuna kuntien ehdottamia ulkoilureittejä, jotka on arvioitu maakunnallisesti merkittäviksi.

Kuntien maakuntakaavaan lisättäväksi ehdottamat uudet ulkoilureitit

Reitin nimi ja kunta	Toteutumistilanne ja kuvaus	Merkinnät asukaskyselyssä	Kokonaisarvio
Paalijärven patikkareitistö, Alajärvi	Toteutunut 23 km mittainen ympyräreitti Paalijärven kylässä. Reitillä varrella 3 tulipaikkaa, 2 laavaa, näkötorni. Maanomistus ja ylläpito Paalijärven kyläyhdistyksellä.	7 merkintää	Maakunnallinen

Kuuden tähden reitistö, Alavus	Vuosina 2004-2006 perustetun yli 400 km pituisen reitistön kehittämishanke on parhaillaan käynnissä. Reitistö koostuu useammasta toisiinsa kytkeytyvästä reitistä.	Reitistö on laaja ja sen alueelle sijoittuu useita merkintöjä.	Maakunnallinen
Esteetön elämysliikuntareitti Seinäjoki-Ilmajoki, Ilmajoki, Seinäjoki	Valaistu, esteetön 11,5 km patikointi- ja pyöräilyreitti Jouppilanvuori - Tuomikylä - Ahonkylä. Reitti kulkee pääosin yksityisten mailla. Ylläpitäjinä Lakeuden Elämysliikunta ry., Seinäjoen kaupunki ja Ilmajoen kunta.	n. 7 merkintää	Maakunnallinen
Pässilän luontopolku, Ilmajoki	On osa Kurjen kierrosta ja siten kuuluu jo voimassa olevan maakuntakaavan ohjeelliseen ulkoilureittiin Levaneva-Kalajaisjärvi.	2 merkintää	Maakunnallinen
Hyypänjokilaakson ulkoilureitti, Kauhajoki	Hyypänlaakson keskivaiheille Korhoskylän ja Panttikylän välille on perustettu maastoon merkittyjä kävelyreittejä. Ne kulkevat vaihtelevassa maisemassa kylä- ja peltoteitä, kesantopeltoa ja metsäpolkuja pitkin. Ympyräreittien pituudet ovat 17, 10 ja 6 km. Maanomistajina yksityiset, ylläpitäjänä Hyypän kyläseura.	5 merkintää	Maakunnallinen
Leipätie - (Hanhivuori), Lappajärvi, Kauhava (Pedersöre)	Mittava vaellusreitti, joka ulottuu Kivitipusta Hanhivuoren kautta Purmojärven Näkinkalliolle ja päättyy Pedersören Lostenelle eli Ilveskivelle. Pituus noin 46 km. Ilveskivellä yhtyy rannikolla kulkevaan samanmittaiseen Saukonreittiin (Utterleden).	6 merkintää, joista yhdessä toivotaan Leipätielle jatketta Arpaisten reitistöön saakka.	Maakunnallinen
Maastopyörä-reitistö, Kuortane	23 km pituinen maastopyöräreitti Opisto-Kainuunlampi-Haapamäki-Kiimakallio-Opisto. Reitti kulkee yksityisten maanomistajien mailla ja reitin ylläpidosta vastaa urheiluopisto.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen

Kraatterijärven georeitti ja Järvisuodun kulttuuripyöräreitit, Lappajärvi	Valmistunut vuonna 2020, maanomistajaluvat on haettu sekä käytännön työ, kalustaminen ja käyntikohteiden selosteet hankkeen kautta. Reittien toteutumistilanne selvitettävä.	Ei suoraan näille reiteille kohdistuvia merkintöjä	Maakunnallinen
Lakeaharju-Luoma-aho ulkoilureitistö, Vimpeli	Toteutunut 16 km pituinen ulkoilureitistö, kokonaan valaistu. Reitin varrella 3 laavua, näkymät Lappajärvelle, kuntoportaat, näkötorni. Yksityisten mailla, kunta ylläpitää. Kytkeytyy Pyhävuori-Lakeaharju-patikkareittiin.	5 merkintää alueella	Maakunnallinen
Kellomäen reitti, Ähtäri	Toteutunut 21 km hiihtoreittinä. Voisi yhdessä Valkealammelta Töysään ulottuvan reitin kanssa muodostaa reitin Moksunniemestä Valkealammelle.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Seinäjoen vaellusreitti, Seinäjoki	Noin 170 km pitkä reitistö Ylistarosta Peräseinäjoelle. Valmistunut 2022. Useita lähtöpisteitä. Kulkee pääpiirteittäin vuonna 1998 rakennettua Seinänaapureiden luontoreittiä. On kunnostettu ja osittain uusittu reittiä. Samalla toteutettiin maastopyörä- ja polkujuoksurata.	Reitin varrella osuu useita merkintöjä.	Maakunnallinen
Samuli Paulaharjun polku, Kurikka	12 km pitkä rengasreitti Kampinkylässä, laavuja, reitin varrella Iso Karhuvuori ja Pikku Lehtivuori.	Ei merkintöjä	Maakunnallinen
Prännin Patikka, Kauhava	Ylihärmässä rengasreitti 20 km, sisältää useita reittejä, laavuja, useita lähtöpisteitä, yhteys Vallamin virkistyskohteeseen.	2 merkintää	Maakunnallinen
Lauhanvuoren reitistöt ja Geobike-maastopyöräilyreitti, Kauhajoki, Isojoki	Toiminnassa. Useita reittejä Lauhanvuoren kansallispuiston Geopark-alueella.	n. 10 merkintää	Maakunnallinen

Kuva 14. Etelä-Pohjanmaan kuntien ehdottamat uudet ulkoilureitit. Reiteistä Kuuden tähden reitistö sekä Kraatterijärven georeitti ja Järviseudun kulttuuripyöräreitit on merkattu karttaan suuntaa antavasti, sillä niiden tiedot tarkentuvat reittien osalta myöhemmin.

3.6 Pyöräilyreitit

Maastopyöräily on yksi viime vuosina runsaasti suosiotaan kasvattanut ulkoilu- ja liikuntamuoto, mikä ilmeni myös eteläpohjalaisille suunnatun asukaskyselyn vastauksissa. Lajin harrastajat toivovat erityisesti maastopyöräilylle soveltuvia reittejä, joiden toivotuimpia ominaisuuksia ovat vaihtelevuus ja riittävä pituus. Monet olemassa olevista ulkoilureiteistä soveltuvat kävelyn, juoksun ja retkeilyn ohella myös maastopyöräilyyn. Toisaalta asukaskyselyn tuloksissa nousi esiin tarve eriyttää kävelijöiden ja retkeilijöiden sekä maastopyöräilijöiden reitit toisistaan, jotta välttyttäisiin turvallisuusriskeiltä esimerkiksi ohitustilanteissa.

Monet Etelä-Pohjanmaan kunnat ovat perustaneet alueilleen erityisesti maastopyöräilyyn tarkoitettuja reittejä, joista yksi esimerkki on Kuortaneen urheiluopistolta lähtevä 23 km pituinen maastopyöräreitti, jota Kuortaneen kunta

ehdottaa lisättäväksi maakuntakaavaan uutena ulkoilureittinä. Toinen esimerkki maakuntakaavaan uutena lisättävistä reiteistä on Järviseudun kulttuuripyöräreitistö, jota on kaavaan lisättäväksi ehdottanut Lappajärven kunta.

Pyöräily on ulkoilumuoto, jota on kävelyn ja retkeilyn tapaan mahdollista toteuttaa hyvin monenlaisissa ympäristöissä aina kevyen liikenteen väyliltä metsäpoluille, riippuen muun muassa harrastajan välineistä ja harrastuneisuudesta. Pyöräilyn roolia tulevassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on tarpeen pohtia vielä virkistysnäkökulmia laajemmin ja arvioida tarpeita pyöräilyreittien tarkemmasta selvityksestä, merkintäkokonaisuudesta ja merkitsemisestä tämän jälkeen.

3.7 Melontareitit

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ei tähän saakka ole osoitettu melontareittejä. Edellisen kokonaismaakuntakaavan voimaantulon jälkeen Etelä-Pohjanmaalla on ollut käynnissä useita melontareittien kehittämishankkeita, joiden myötä maakuntaan on muodostunut useita melontaa varten suunniteltuja, merkittyjä ja opastettuja reittejä, jotka voi selvityksen perusteella nähdä potentiaalisesti maakunnallisesti merkittävänä, maakuntakaavan virkistys- ja ulkoilureitteihin sisällytettävänä reitteinä.

Esimerkiksi hiljattain voimaan astuneessa Pohjanmaan maakuntakaava 2040:ssa, joka on parhaillaan voimassa myös Isonkyrön kunnan alueella, melontareitit kuuluvat virkistykseen liittyviin kaavamerkintöihin. Etelä-Pohjanmaalla virkistysalueen kuntakyselyssä keväällä 2020 yksi ehdotetuista uusista ulkoilureiteistä oli melontareitti. Osana virkistysalueselvitystä kartoitetut potentiaalisesti maakunnallisesti merkittävät melontareitit on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Potentiaalisesti maakunnallisesti merkittäviä melontareittejä

Reitin nimi	Kunta	Kuvaus
Tervareitti	Soini, Alajärvi, Vimpeli, Lappajärvi, Evijärvi	Yhteensä noin 200 km pituinen Ähtävänjoen vesistön monipuolinen melontareitti. Reittiin liittyy 29-sivuinen reittiopas.

Kyrkösjärven vesielämysreitti	Seinäjoki, Ilmajoki	20 km pituinen opastettu melontareitti Kyrkösjärvellä.
Malkakoski-Ylistaro melonta- ja koskenlaskureitti	Seinäjoki	16,8 km pituinen melontareitti Malkakoskelta Ylistaron keskustaan.
Kyrönjoen melontareitti (Ilmajoki)	Ilmajoki	8,5 km pituinen melontareitti Kyrönjoessa, Alajoen perinnealue - Kulttuurikeskus Herrala.
Kyrönjoen melontareitistö (Isokyrö)	Isokyrö	20 km pituinen melontareitistö Isossakyrössä, rantautumispaikkoja kehitetty v. 2020-2021.
Savonjoki	Vimpeli	17 kilometrin mittainen Vimpelin kylän läpi kulkeva melontareitti Kivelä-Koskela-Sahanmyllykallio-Tammipato-Saarikenttä-Lappajärvi.

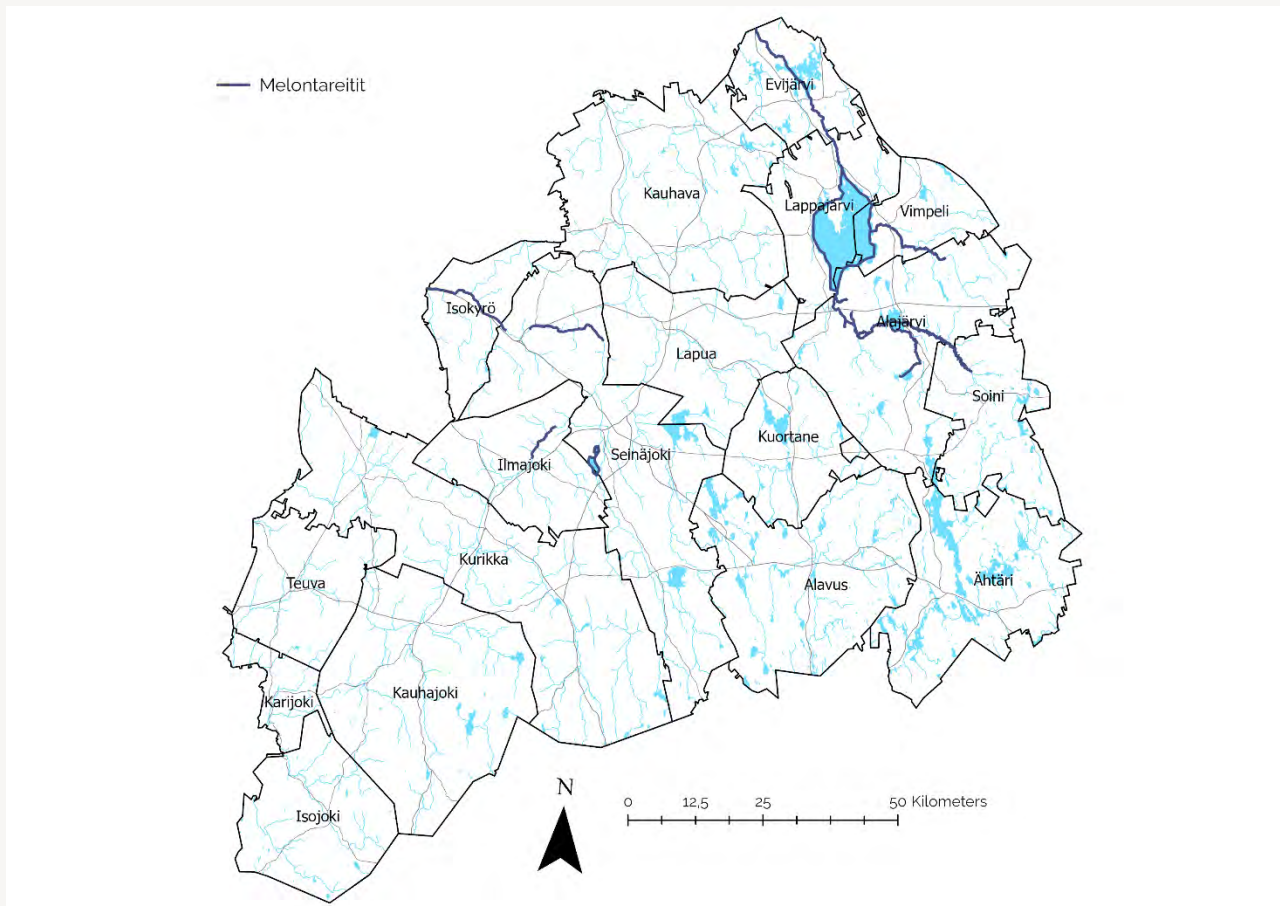
Pituutensa puolesta merkittävimpana Etelä-Pohjanmaan melontareittinä voidaan pitää vuosina 2013–2015 kehitettyä useiden kuntien läpi kulkevaa Tervareittiä, jota täydentää perusteellinen reitin varrella sijaitsevia paikkoja ja vesistöjä sekä niihin liittyviä historiallisia tapahtumia ja henkilöitä kuvaileva opas.

Kuva 15. Tervareitin opastaulu Evijärven Uittomieskämpän rannalla, Uittomiehenlenkin lähtöpaikan lähistöllä. Kuva: Susanna Anttila

Potentiaalisesti maakunnallisesti merkittäviksi arvioitujen melontareittien tulevaisuus Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa tulee ratkaista

yhdessä kuntien kanssa samalla, kun arvioidaan tarvetta lisätä maakuntakaavaan melontareitti uutena maakuntakaavamerkintänä.

Kuva 16. Etelä-Pohjanmaan potentiaaliset maakunnallisiksi arvioidut melontareitit.

4 Virkistys Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa

Virkistysalueselvityksen päätavoitteena on ollut tarjota ajantasaista tietoa Etelä-Pohjanmaan virkistysalueista ja ulkoilureiteistä kokonaismaakuntakaavan uudistusta varten. Selvityksen lopputuloksena on kuvattu sellaiset Etelä-Pohjanmaan virkistysalueet ja -kohteet sekä ulkoilureitit, jotka arvioidaan potentiaalisesti maakunnallisesti merkittävinä myös tulevaisuudessa. Selvityksessä huomio on kohdistunut yksinomaan ulkoilua ja luonnossa liikkumista tukeviin palveluihin ja rakenteisiin, joiden pohjalta alueiden, kohteiden ja reittien merkitystä on arvioitu.

Selvityksen tulosten pohjalta maakuntakaavan laadinnassa voidaan tarkemmin arvioida tulevaa virkistykseen liittyvää merkintäkokonaisuutta ja merkintätyyppien määrää ja laatua. Uuden kokonaismaakuntakaavan suunnittelussa voidaan pohtia, onko jatkossa tarvetta kahdelle erilaiselle virkistysaluemerkinnälle, vai olisiko mahdollista merkitä virkistysalueet yhdellä yhtenevällä virkistysaluemerkinnällä. Samassa yhteydessä tulee ratkaista, sisältyisikö aluevarausmerkinnän suunnittelumääräykseen myös ehdollinen rakentamisrajoitus.

Samoin on olennaista pohtia virkistysalue- ja virkistyskohdemerkinnän keskinäinen suhde ja merkityserot. Tällä hetkellä Etelä-Pohjanmaan voimassa olevaan maakuntakaavaan on virkistyskohdemerkinnällä merkitty myös aluemaisia kohteita, joiden merkintä aluevarausmerkinnällä voisi olla perusteltua.

Tulosten perusteella kokonaismaakuntakaavan uudistuksessa on syytä arvioida ulkoilureittimerkintöjen roolia ja merkitystä uudelleen suhteessa aiempaan maakuntakaavaan. Nykyisin voimassa olevan maakuntakaavan ohjeellisista ulkoilureiteistä on toteutunut vain hyvin pieni osa. Uutta kokonaismaakuntakaavaa laadittaessa tulisi pohtia, missä määrin reittimerkintöjen halutaan olevan ns. tavoitteellisia, ja miten paljon taas merkitään olemassa olevia reittejä sekä sellaisia reittejä, joiden kehittämissuunnitelmia on jo tiedossa. Eräänä vaihtoehtona on osoittaa erikseen jo toteutuneet ulkoilureitit sekä mahdollisesti tulevaisuudessa kehittyvät ohjeelliset ulkoilureitit.

Uusina ratkaistavina aiheina Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n virkistysmerkintäkokonaisuudessa ovat pyöräilyyn liittyvät reitit sekä melontareitit.

Maakuntakaavaa laadittaessa virkistyksen teema kytkeytyy myös kaikkiin muihin maankäytön kysymyksiin, kuten viherrakenteeseen, aluerakenteeseen ja esimerkiksi energiantuotannon alueisiin. Lopulliset virkistykseen liittyvät maakuntakaavan kaavamerkinnot ja -määräykset muodostuvat osana kaavan laadintaa sekä esimerkiksi kuntien kanssa käytäviä keskusteluita.

Liite 1. Prosessikaavio selvityksen vaiheista

Liite 2. Maakuntakaavan virkistys- ja matkailukohteet, jotka selvityksen perusteella on arvioitu paikallisesti merkittäviksi

Nimi ja kunta	Palvelut	Kokonaisarvio
Alajoki , Ilmajoki	Perinnekohte, aluetta ei juuri ylläpidetty tai hoidettu viime vuosina	Paikallinen, rooli virkistyskohteena vähäinen
Asuuli , Kauhajoki	Leirikeskus, loma-, kurssi- ja kokouspaikka	Paikallinen, rooli virkistyskohteena vähäinen
Botniagolf , Kauhajoki	Golfkenttä	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Honkiniemi , Ähtäri	Seurakunnan leirikeskus, uimaranta, 2 km pururata, frisbeegolf	Paikallinen, rooli virkistyskohteena vähäinen
Huopana , Vimpeli	Ei tietoa palveluista	Paikallinen, epäselvä
Hämes-Havunen , Kauhajoki	Juhla- ja tapahtumapaikka	Paikallinen, rooli virkistyskohteena vähäinen
Järviranta , Seinäjoki	Ampumarata	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Kalliorinne , Alavus	Ei tietoa aikaisemmista merkintäperusteista, laavu, reitistön solmupiste	Paikallinen, epäselvä
Loma-Kesra , Kauhava	Mökkimajoitusta tarjoava matkailuyritys	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Lomaopintola , Teuva	Leirikeskus, ei tietoa palveluista	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Mutka , Alavus	Epäselvä, merkintä osoittaa vanhaa koulua	Paikallinen, epäselvä
Muurahainen , Kauhajoki	Metsolan laavu, kytkeytyy ulkoilureittiin Muurahainen-Nummijärvi, Lauhansarvi-Muurahainen	Paikallinen
Myrkky , Karijoki	Hevosurheilukeskus	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita

Mäkipohto, Seinäjoki	Hevosurheilukeskus	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Mäyry, Kuortane	Golfkenttä, minigolf, frisbeegolf, beach volley, jalkapallokenttä 2,4 km pururata ja laavu	Kohteessa niukasti kaikille avoimia virkistyspalveluita
Paarmanninvuori, Karijoki	Paarmannin maja, tanssipaviljonki, kuntopolku, latu, kytkeytyy Paarmanninvuori-Susiluola luontopolkuun	Paikallinen
Peränne, Ähtäri	Ei tietoa palveluista	Paikallinen, epäselvä
Ruuhikoski, Seinäjoki	Golfkenttä	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Ruurikkala, Evijärvi	Koulutuskeskus	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Sapsalampi, Alavus	Leirintäalue poistunut käytöstä	Poistunut toiminnasta, rooli virkistysalueena vähäinen
Tainuskylän hiihtomaja, Kurikka	Hiihtomaja, kytkeytyy Pässilän luontopolkuun, ohjeellisiin ulkoilureitteihin: Levaneva-Kalajaisjärvi, Niinistönjärvi-Levaneva (Niinistönjärvi-Säläisjärvi reitti toiminnassa, muilta osin ei tietoa)	Paikallinen, ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Tuuri, Alavus	Hevosurheilukeskus	Kohteessa ei kaikille avoimia virkistyspalveluita
Vehu, Soini	Epäselvä, kylätalo, kota	Epäselvä, rooli virkistyskohteena vähäinen
Isonkyrön museoalue, Isokyrö	Museo, kirkko, seurakunnantalo, puistoalue	Paikallinen, rooli virkistyskohteena vähäinen
Napue, Isokyrö	Napuen taistelun muistomerkki	Paikallinen, rooli virkistyskohteena vähäinen
Pukkilansaari, Isokyrö	Tanssilava, lautta, uimapaikka	Paikallinen, rooli virkistyskohteena vähäinen

Vuoressalo, Isokyrö	Uimaranta	Paikallinen
------------------------	-----------	-------------

Liite 3. Maakuntakaavan ohjeelliset ulkoilureitit, jotka arvioitiin toteutumattomiksi

Reitin nimi	Kunta	Toteutumistilanne
Mutka-Sepänniemi-Alavus	Alajärvi, Alavus	Ei toteutunut
Lappajärvi-Pyhävuori	Alajärvi, Lappajärvi	Ei ole toteutunut maakuntakaavan mukaisena järven länsipuolella. Järven itäpuolella on pienempiä kokonaisuuksia, esim: Lappajärven Itäkylän ylläpitämä Ammeskallion reitti sekä Alajärven kunnan pitämä Pyhävuoren reitti.
Lehtimäki-Vuorenmaa	Alajärvi, Soini	Ei toteutunut
Alavus-Peräseinäjoki	Alavus, Seinäjoki	Ei tietoa/Ei toteutunut
Evijärvi-Pietarsaari	Evijärvi	Ei tietoa/Ei toteutunut
Lipsunniemi-Lakeaharju	Evijärvi, Lappajärvi, Vimpeli	Ei toteutunut
Kalajaisjärvi-Ilmajoki	Ilmajoki	Ei toteutunut
Kurikka-Huissi	Ilmajoki, Kurikka	Ei toteutunut
Kurikka -Säläisjärvi	Kurikka	Ei ole toteutunut maakuntakaavan mukaisena, sen sijaan Säläisjärvi-Polvenkylä -hiihtolatureitistö on olemassa.
Konkari-Lauhanvuori	Isojoki	Ei toteutunut
Isojoki-Honkajoki	Isojoki	Ei tietoa/Ei toteutunut
Kangasjärvi-Peurajärvi	Isojoki, Karijoki	Ei tietoa/Ei toteutunut
Murto-Tervahaudanmäki	Isokyrö	Reitistö on merkattu Pohjanmaan maakuntakaavaan. Reitistöä ei ole toteutettu. (Pituus 16 km).
Peurajärvi-Paarmanninvuori	Karijoki	Ei toteutunut?
Perälä-Kristiinankaupunki	Karijoki	Ei toteutunut, ei suunnitelmia
Paarmanninvuori-Lauhansarvi	Karijoki, Isojoki	Ei toteutunut, ei suunnitelmia, Isojoen keskustasta kohti Lauhansarvea toteutunut 4,6 km Kuntopolku jokaaselle -reitteinä?

Peurajärvi-Sotka	Karjajoki, Kauhajoki	Ei toteutunut, ei suunnitelmia
Paarmanninvuori-Teuva	Karjajoki, Teuva	Ei toteutunut, ei suunnitelmia
Haaruskangas-Kitka	Kauhava	Ei toteutunut
Härmän kuntokeskus-Norvalla	Kauhava	Ei toteutunut
Kitka-Palojärvi	Kauhava	Ei toteutunut
Kuortane-Hirvijärvi-Seinäjoki	Kuortane, Seinäjoki	Kuortaneen kunnan mukaan tämä reitti on viettänyt hiljaiseloa, ja on osaltaan unohtunut. Moottorikelkkaura menee osaksi tällä reitillä.
Niinistönjärvi - Levaneva	Kurikka	Niinistönjärvi-Säläisjärvi reitti toiminnassa, muilta osin ei tietoa?
Jalasjärvi - Peräseinäjoki	Kurikka, Seinäjoki	Ei toteutunut. Jalasjärven ja Peräseinäjoen rajaseuduilla on olemassa olevia reittejä, mutta näitä yhdistävää reittiä ei ilmeisesti vielä ole.
Kurikka - Lomaopintola	Kurikka, Teuva	Ei toteutunut
Säläsjärvi-Teuva-Myrkky	Kurikka, Teuva	Ei toteutunut
Lappajärvi-Palojärvi-Mäenpää-Ylihärmä	Lappajärvi, Kauhava	Ei toteutunut
Lapua-Ylihärmä	Lapua, Kauhava	Ei toteutunut
Hirvijärvi-Lapua	Lapua, Seinäjoki	Ei toteutunut. (Ulkoilureittisuunnitelma on laadittu yhdessä Lapuan ja Seinäjoen kanssa.) Maakuntakaavan kuntaneuvotteluissa todettiin toteutumattomaksi.
Ylistaro-Norvalla	Seinäjoki	Ei tietoa/Ei toteutunut
Mäkipohjo-Orisberg	Seinäjoki	Ei toteutunut
Orisberg-Kalajaisjärvi	Seinäjoki, Ilmajoki	Ei toteutunut
Peräseinäjoki - Kihniö	Seinäjoki, Kurikka	Ei tietoa/Ei toteutunut
Hankanen-Vuorenmaa	Soini	Ei toteutunut
Hankanen-Alajärvi	Soini, Alajärvi	Toteutunut melontareittinä Vuorenmaahan saakka Soini: Ei toteutunut.
Vimpeli-Perho	Vimpeli	Ei toteutunut
Vimpeli-Veteli	Vimpeli	Ei toteutunut

Lakeaharju-Valkealampi	Vimpeli, Alajärvi	Ei merkitty maastoon (latureitit/melontareitti), osittain toteutunut yli 5 km Ukonmäen reittinä ja 6,7 km Pyhävuori-Lakeaharju - reittinä.
Arpainen- Pylkönmäki	Ähtäri	Ei toteutunut

www.epliitto.fi

Kampusranta 9 C / PL 109 / 60101 Seinäjoki

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**